

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENÉ VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaft betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

Een nieuwe wending van de rechtspraak in zake van contre-passatie in de rekening-courant

Twee arresten, op 6 Juni 1935 door het Hof van Verbreking uitgesproken (B. J., 1936, 13 en 15), hebben een nieuwe wending gegeven aan een paar uiterst betwiste problema's, aangaande de contre-passatie van wissels in de rekening-courant. Zij laten een zienswijze varen, die jarenlang door het Hof aangenomen werd.

Alhoewel de vermelde arresten slechts zekere punten van de leer nopens de contre-passatie behandelen, is het nuttig deze bondig in haar geheel uiteen te zetten, daar de juiste antwoorden op de gestelde vraagstukken voortvloeien uit de gezonde bepaling en interpretatie van de handelsgebruiken en de juridische begrippen ter zake. Dit zal ons toelaten iets meer te zeggen over de betwiste punten.

Voor uitvoeriger uiteenzettingen over de hier samengevatte leer, kan men de zeer belangrijke studiën van den heer R. Piret, referendaris aan de Rechtbank van Koophandel te Brussel, raadplegen. (1)

I. — OVERZICHT VAN HET STELSEL VAN CONTRE-PASSATIE IN DE REKENING-COURANT

1. — De contre-passatie in 't algemeen.

Een handelaar heeft een rekening-courant bij zijn bankier. Hij overhandigt aan dezen laatste handels-effecten, waarvan het bedrag op zijn krediet gebracht wordt. Blijven deze effecten op den vervaldag onbetaald, dan loopt de bankier een groot gevaar : indien zijn correspondent in rekening-courant failliet gaat, zal de bankier de waarde van de effec-

ten aan den faillieten boedel verschuldigd zijn, vermits hij zich schuldenaar erkend heeft tegenover den afgever, door het inschrijven van dat bedrag op zijn krediet. Het nadeelig saldo van de rekening-courant zal den bankier slechts in faillietgelden uitbetaald worden.

Er bestaat echter een middel om zich tegen dit nadeel van een gebeurlijk faillissement te vrijwaren. De bankier mag de verwezenlijking van een ontbindende voorwaarde, op algemeen handelsgebruik grond, invoeren bij de niet-betaling van de wissels op den vervaldag. Hij heeft zich schuldenaar erkend tegenover den afgever van de effecten *behoudens inkasseering*. Zij blijven onbetaald. Derhalve is het den bankier veroorloofd het verleend krediet, door een contre-passatie van het bedrag ervan op het debet van den afgever, uit te wisschen. Deze handeling wordt in 't algemeen aangenomen en door de rechtspraak en door de rechtsleer, al is men het niet eens over de juridische uitlegging. (2)

2. — De contre-passatie na de faillietverklaring.

Heeft de bankier het recht, ook na de faillietverklaring van zijn correspondent, het bedrag van de aangenomen vervallen effecten, die hem onbetaald teruggezonden werden, te contre-passeeren? Op deze vraag wordt heden ten dage eensluidend ja geantwoord. (3)

Men zou kunnen vermoeden, dat deze oplossing geen steek houdt, omdat de rekeningen afgesloten behooren te worden bij het faillissement, en dus niet meer gewijzigd mogen worden door het contre-pas-

seeren na de faillietverklaring. Het afsluiten van de rekeningen op den dag van het faillissement verhindert geenszins dat de overeenkomsten, te voren gesloten, hun uitwerksels erna doen gevoelen; dat dus de vroeger bedongen ontbindende voorwaarde *behoudens inkasseering* in werking treedt daarna.

Evenmin is deze contre-passatie tegenstrijdig met artikel 444 H. W., dat de schuldvergelijking met den gefailleerde uitsluit. Men heeft hier inderdaad niet te doen met een vergoeding van een schuld door schuldvordering. De bankier verbetert slechts zijn rekening, die onjuist geworden is. Zij bevat inderdaad een krediet, dat vernietigd is in rechte door het overkomen van de ontbindende voorwaarde, de niet-inkasseering van de wissels. Deze vernietiging van krediet wordt, in rekenplichtigheid, bevestigd door een inschrijving op het debet van den overhandiger van de effecten.

3. — *Keus tusschen de contre-passatie en het uitoefenen van de wisselverhaalsrechten.*

Nu het uitgemaakt is, dat de ontvanger van onbetaald teruggestuurde effecten het bedrag ervan mag contre-passeeren op het debet van den afgever, moet men zich de vraag stellen: is de ontvanger verplicht te contre-passeeren, of staat het hem vrij, te kiezen tusschen de contre-passatie en het uitoefenen van zijn wisselverhaalsrechten?

Een arrest van het Hof van Luik van 16 November 1878 (B. J., 1878) legt den bankier de verplichting op, te contre-passeeren en sluit zijn wisselverhaalsrechten tegen den afgever uit.

De overgrootste meerderheid van de rechtspraak staat hem evenwel de keus tusschen beide middelen toe. (4) In plaats van te contre-passeeren, mag de ontvanger het krediet van den afgever onaangetaast laten en den afgever met zijn wisselverhaalsrechten vervolgen.

4. — *Opvolging van de contre-passatie en het wisselverhaal.*

Terwijl het recht te kiezen tusschen de contre-passatie en een vordering uit hoofde van de effecten praktisch onbetwist is, verwekt het opvolgend gebruik van beide middelen heel wat discussie. Welke verhaalsrechten mag de ontvanger in dit geval uitoefenen tegenover den afgever? Mag hij eerst de endosseerders, daarin begrepen den overhandiger of zijn faillieten boedel, vervolgen, en daarna, bij gedeeltelijke betaling van de titels, het onbetaald bedrag contre-passeeren op het debet van den afgever?

Eenige auteurs ontzeggen hem dit recht geheel of gedeeltelijk. (5) De meerderheid in de rechtsleer is echter van meening, dat ook in deze omstandigheden de ontbindende voorwaarde in werking treedt voor het onbetaald bedrag. (6)

De tegenovergestelde opvolging van beide middelen vindt eveneens voorstanders en tegenstrevers. Wanneer de ontvanger eerst het bedrag van de effecten contre-passeert, vernietigt hij het krediet aan den overhandiger verleend. Het zou dus niet logisch zijn, moest de ontvanger den afgever vervolgen uit hoofde van een titel, waarvan hij de tegenwaarde, het gegeven krediet, vernietigd heeft.

De ontvanger zal zijn wisselverhaalsrechten niet-temin tegen de andere onderteekenaars, en in de eerste plaats tegen den betrokkene, mogen uitoefenen, want hij blijft eigenaar van de effecten, na de contre-passatie.

In een arrest van 14 December 1932 (B. J., 1933, 154) heeft het Hof van Beroep van Brussel het eigendomsrecht van den ontvanger op de effecten, na contre-passatie, weer bevestigd. De betrokkene beweerde, in deze zaak, dat de bankier, die de ontvangen effecten ge-contrepasseerd had, ze zonder oorzaak bezat. Zekere auteurs, n.l. Lyon-Caen en Renault (*Traité dr. com.*, d. IV, nr. 820) en Lacour en Bouteron (*Précis dr. com.*, d. II, nr. 1488), zijn insgelijks van meening, dat, vermits het inschrijven van krediet voor den overhandiger de oorzaak is van het overdragen van de effecten, het uitwisschen van dit krediet door de contre-passatie ook de overdracht van de wissels ongedaan moet maken.

Men mag echter niet uit het oog verliezen, dat de contre-passatie niet de inschrijving van een schuldvordering van den ontvanger, maar slechts een verbetering van de rekening is, tengevolge van het vervullen van het beding *behoudens inkasseering*. Deze rekenplichtige maatregel kan de regelmatig volbrachte en definitieve overdracht van de handels-effecten door endossement niet aantasten. In de rechtspraak wordt deze opinie niet betwijfeld. (7)

II. — MOET DE ONTVANGER DE BETALINGEN, LATER VAN DE ONDERTEEKENAARS VAN DE EFFECTEN GEKREGEN, AFTREKKEN OF NIET, VAN ZIJN SCHULDVORDERING, INGEDIEND NA CONTRE-PASSATIE BIJ HET FAILLISSEMENT VAN DEN AFGEVER?

De voorgaande samenvatting van de denkwijzen van de rechtspraak en de rechtsleer, op gebied van contre-passatie, voert ons tot het eerste van twee duchtig betwiste problema's, die wij, ter gelegenheid van de eenige onlangs uitgesproken arresten, zullen behandelen.

1. — *De gegevens van het vraagstuk.*

De gegevens van het vraagstuk luiden als volgt: De bankier, ontvanger van onbetaald teruggestuurde effecten, heeft hun bedrag op het debet van de rekening-courant van den gefailleerden overhandiger ge-contrepasseerd. Hij heeft het daarna verkregen na-

deelig saldo van de rekening-courant ingediend bij den faillieten boedel. Zijn schuldvordering is dus vermeerderd met het bedrag van de ge-contrepasseerde wissels, of, om juister te spreken, hij heeft het krediet, dat hij ervoor verleend had, vernietigd. Vervolgens heeft hij de betaling van de ge-contrepasseerde wissels verkregen van mede-onderteeke-
naars.

Mag hij tegelijkertijd innen : èn zijn dividend in den faillieten boedel, berekend zonder aftrekking van het bedrag door de onderteeke-
naars van de wissels, andere dan den overhandiger, betaald; of moet hij het eerst bij het faillissement aangegeven bedrag verbeteren door de aftrekking van de sommen, later voor de wissels betaald door mede-onderteeke-
naars?

2. — *Het belang van de oplossing.*

Men merkt dadelijk hoe belangrijk het antwoord op dit vraagstuk is, zoowel voor den discontecren-
den bankier als voor de andere schuldeischers van den gefailleerde.

Een voorbeeld maakt dit duidelijker. Een bankier heeft een batig saldo van 100.000 fr. in rekening-courant met een handelaar. Op krediet van den koopman, anderzijds, staat een som van 500.000 fr., voor overhandigde effecten. Bij het faillissement van den afgever contre-passeert de bankier het bedrag van de wissels op het debet van zijn correspondent en dient hij een schuldvordering van 600.000 fr. in. De wissels worden echter volkomen betaald door mede-onderteeke-
naars. Een dividend van 16,6 % is voldoende, opdat de bankier de volledige betaling van het saldo van zijn rekening-courant zou bekomen, indien hij niet gehouden is het na contre-passatie verkregen saldo te verbeteren.

De bankier geniet hier dus van een voorrecht, dat de overige schuldeischers benadeelt.

In de tegenovergestelde oplossing moet de ontvanger van de effecten het saldo, aangegeven na de contre-passatie, verminderen met het bedrag door de mede-onderteeke-
naars van de effecten, andere dan den afgever, betaald. Deze handelwijze eerbiedigt de gelijkheid tusschen de schuldeischers.

Men wil het laten doorgaan alsof de eerste oplossing in den handel de voorkeur zou moeten krijgen, omdat zij den kredietgever beschermt en zoo het verstrekken van krediet begunstigt. Maar die gunst voor één, benadeelt velen, die evenveel recht hebben en evengoed bescherming verdienen als de bankier.

3. — *Het stelsel van het arrest van 1887 van het Hof van Verbreking.*

Het Hof van Verbreking van België liet aan den ontvanger van de effecten toe, tegelijkertijd een di-

vidend in den faillieten boedel op te nemen, berekend op het saldo, verkregen na de contre-passatie van de betaalde wissels, en de sommen later betaald door de mede-onderteeke-
naars van de effecten, zonder dat het bedrag van deze betalingen afgetrokken moest worden van het saldo bekomen na contre-passatie. Deze oplossing werd voorgestaan door verscheidene arresten : Verbr. 27 Oct. 1887, 27 Dec. 1889, 9 Maart 1893, 10 Juli 1902, 17 Juni 1909. (8)

A. — Het Hof vond een eerste argument, om zijn zienswijze te staven, in de onveranderlijkheid van het bij het faillissement aangegeven bedrag van de schuldvorderingen. De ontvanger van de wissels heeft het saldo van de rekening-courant, bekomen na de contre-passatie, ingediend. Dit bedrag is onwrikbaar vastgesteld op den dag van het faillissement en kan niet meer gewijzigd worden na de faillietverklaring. Wat de later verkregen betalingen voor de effecten betreft, deze zijn gedaan uit hoofde van de wissels, en zijn dus onafhankelijk van de rekening-courant.

B. — Een tweede argument vond het Hof in artikel 537 van de wet op het faillissement. Dit artikel bepaalt, dat de schuldeischer, die houder is van verbintenissen, hoofdelijk ondertee-
kend, geëndosseerd of gewaarborgd door den gefailleerde en andere medeverbondenen, die failliet gegaan zijn, in al de failliete boedels zijn deel mag innen, en dat wel voor het nominaal bedrag van zijn titels, tot de volmaakte en volledige betaling. Dit artikel is ook toepasselijk wanneer slechts één medeverbondene failliet gaat. Het Hof heeft het toegepast op den overhandiger en de mede-onderteeke-
naars van de wissels, beschouwd als medeverbondenen voor de schuld van de rekening-courant. De ontvanger van de effecten heeft het recht, voor de volle, de nominale waarde van zijn titels tusschen te komen in den faillieten boedel van den afgever, hetgeen hij doet door het indienen van het saldo van de rekening-courant na de contre-passatie, en daarenboven zich nog tot de medeverbondenen voor de betaling van de wissels te richten, eveneens voor de nominale waarde ervan, tot de volledige betaling van het saldo van de rekening.

C. — Artikel 539 van de wet op het faillissement werd ook ingeroepen. Het bepaalt dat de schuldeischer, die een hoofdelijke verbintenis tusschen den gefailleerde en medeverbondenen bezit, de afkortingen, vóór het faillissement verkregen, moet aftrekken van zijn productie bij het faillissement. Dus, redeneerde het Hof *a contrario*, moeten de afkortingen na het faillissement door de mede-onderteeke-
naars van de wissels betaald, het bedrag van de productie niet verminderen. Wierp men daartegen op, dat het bedrag van een volledig betaald effect afgetrokken moest worden, vermits er een gehee-

betaling geschied was, dan antwoorde men, dat de effecten de volledige betaling van de rekening-courant moesten waarborgen, en dat dus de betaling gedeeltelijk was.

4. — *Kritiek van het stelsel van het arrest van 1887.*

A. — Het afsluiten van de rekeningen op den dag van de faillietverklaring verhindert het sluiten van nieuwe overeenkomsten. De uitwerksels van verplichtingen te voren aangegaan, worden echter niet gestuit. Zoo mag de rekening-courant van den gefailleerde bij voorbeeld nog gewijzigd worden door de contre-passatie. Zoo mag eveneens het bedrag van de sommen, door den betrokkene of mede-onderteekenaars na het faillissement betaald, opnieuw ge-contrepasseerd worden op het krediet van den afgever. Het geldt hier inderdaad geen nieuwe verbintenis, maar slechts een rekenplichtige verbetering, die voortspuit uit een vóór het faillissement gesloten overeenkomst.

Verder zijn de betalingen, door de mede-onderteekenaars gedaan, niet geheel onafhankelijk van de schuldvordering, die de ontvanger bezit tegenover den afgever. In feite zijn de effecten, en dus natuurlijk ook de betalingen, door den afgever overgedragen om zijn krediet op de rekening-courant te versterken.

B. — De bewijsreden, die men in artikel 537 van de wet op het faillissement meent te vinden, om de besproken ophooping van betalingen te rechtvaardigen, is betwistbaar. De mede-onderteekenaars van de effecten hebben niets te maken met de rekening-courant. Zij zijn slechts gehouden tot de betaling van de door hen ondertekende effecten, waarvoor zij mede-verbonden zijn. Wat het saldo van de rekening-courant betreft, waarvan de bankier de betaling eischt, dit is een schuld die uitsluitend op den afgever van de wissels weegt. De andere ondertekenaars van de effecten zullen zelfs gewoonlijk het bestaan van een rekening-courant tusschen den afgever en den bankier niet kennen. Het is dus zonder redenen, dat het Hof ze als medeverbondenen voor het saldo van die rekening-courant beschouwt en artikel 537 toepast.

C. — Hetzelfde onderscheid tusschen de uitsluitend op den afgever wegende verbintenis van rekening-courant en de hoofdelijke wisselverplichtingen, sluit ook de toepassing van artikel 539 uit. Dit onderscheid maakt het onmogelijk de volledige betaling van een effect, door andere ondertekenaars dan den afgever, te beschouwen als een gedeeltelijke betaling van de rekening-courant, waarmede die betalers niets te maken hebben.

5. — *Het stelsel van het beding behoudens inkasseering.*

Talrijke rechtsgeleerden hebben dit vraagstuk behandeld en verschillende redeneeringen gehouden om al of niet aan den ontvanger van de effecten toe te laten en het dividend in het faillissement bekomen na contre-passatie, en de betalingen door mede-onderteekenaars van de effecten gedaan, te zamen te behouden. Wij meenen, met den heer Piret, dat de oplossing gezocht moet worden in een redelijke interpretatie van het beding *behoudens inkasseering* en in de praktische ontleding van het inzicht van de correspondenten.

Wanneer een bankier effecten disconteert, betekent dit, dat hij aan den overhandiger de waarde van de effecten min zijn agio uitbetaalt, waarvoor hij dan de titels in eigendom ontvangt. Hij kan zijn schuld voor de ontvangen effecten onmiddellijk in speciën betalen. Hij kan eveneens het bedrag van zijn schuld in zijn boeken opschrijven op het krediet van den overhandiger, die zijn correspondent in rekening-courant is. In beide gevallen heeft hij zich onmiddellijk verrijkt met de verkregen wissels, op zijn naam geëndosseerd. Alleen de wijzen van betalen verschillen. In elk geval is hij dus eigenaar van de effecten en hun tegenwaarde verschuldigd.

Het kan gebeuren dat de overgedragen effecten na den vervalldag onbetaald teruggestuurd worden. Ze blijken dus zonder waarde te zijn. In de gebruiken van den handel is deze mogelijkheid voorzien. Het is het gebruik dat de bankier slechts krediet verleent voor handelseffecten, met een ondervestaan beding *behoudens inkasseering*, m.a.w. hij behoudt zich het recht voor het krediet terug te trekken, indien de effecten, die er de tegenwaarde van zijn, in feite zonder waarde blijken te zijn.

Hoe nu, bij vervulling van deze ontbindende voorwaarde, het intrekken van het verleend krediet praktisch uitdrukken? In rekenplichtigheid zal dit geschieden door het inschrijven van het bedrag van de effecten op het debet van den correspondent, hetgeen de eenige rekenplichtige wijze is, om de schuld, die de bankier in zijn boeken door een inschrijving op het krediet van den afgever erkend had, uit te wisschen.

Wanneer de correspondent in rekening-courant failliet gaat, terwijl de bankier nog effecten van hem heeft, die op den vervalldag niet betaald werden, dan is de ontbindende voorwaarde verwezenlijkt en zal de bankier het bedrag van die effecten op het debet van den overdrager contre-passeeren, om te vermijden dat de failliete boedel een schuldvordering tegen hem zou bezitten, waarvan hij de tegenwaarde niet gekregen heeft.

Worden de effecten echter later door medeverplichten betaald, dan moet de voorloopige vaststel-

ling van waardeloosheid verbeterd worden door een omgekeerde rekenplichtige inschrijving, te weten, de contre-passatie van het bedrag van de betaalde wissels op het krediet van den overdrager. Inderdaad, de ontbindende voorwaarde *behoudens inkasseering* mag dan niet werken, vermits de inkasseering geschied is. Zoo moet het bedrag van de schuldvorde-ring, ingediend bij het faillissement na de contre-passatie van de vervallen en niet-betaalde effecten, verminderd worden met de waarde van de later door medeverbondenen betaalde wissels.

Wanneer een wissel slechts gedeeltelijk betaald wordt, zou het betaald bedrag niet afgetrokken moeten worden van de schuldvordering, ingediend bij het faillissement. De drager van een wissel heeft inderdaad recht op een volledige betaling, en, tot de volledige betaling, mag bij, als houder, iederen onderteekenaar voor het geheel bedrag vervolgen. Wanneer echter de gedeeltelijke betaling van de mede-onderteekenaars en het dividend, in verhouding met het bedrag van den wissel, te zamen het effect volledig kwijten, dan moet dit bedrag afgetrokken worden van de indiening bij het faillissement. Hier wordt dan de productie bij het faillissement, in de betrekkingen tusschen ontvanger en afgever, beschouwd als een uitoefening van het wisselverhaalsrecht.

6. — *De nieuwe rechtspraak.*

Deze oplossing wordt nu ook in de jongste rechtspraak aangenomen. Een arrest van het Hof van Gent van 25 November 1933 (B. J., 1934, 112) heeft de ophooping van het dividend in het faillissement en de betalingen van de effecten door de medeverbondenen verworpen, om de volgende redenen :

« Attendu, en outre, qu'en tant que le failli est » débiteur d'un solde du compte, il n'existe aucune » solidarité entre lui et les consignataires des effets, » ceux-ci étant bien ses coobligés solidaires, mais » uniquement à la dette cambiaire, et non à la dette » du solde;

» Attendu que la disposition de l'article 537 sus- » visé ne pourrait recevoir d'application qu'aux obli- » gation nées du contrat de change;

» Que l'appelante, qui a postulé son admission » au passif du chef du compte courant, ne peut jus- » tifier sa production ainsi libellée par un argument » qu'elle n'eut pu invoquer qu'à l'appui d'une pro- » duction faite en sa qualité de tiers porteur des » effets;

» Qu'il n'appartient pas à l'appelante d'établir » une confusion entre les deux qualités en lesquel- » les elle peut agir;

» Qu'il importe, au contraire, de les distinguer, » la confusion relevée étant de nature à produire » des effets qui n'ont été ni prévus ni voulus par

» les parties intéressées, et qui sont contraires à des » dispositions légales d'ordre public;

» Que le remettant et les autres signataires des » effets ont entendu s'obliger solidairement à la » dette cambiaire, et non à la dette du solde du » compte;

» Que, notamment, les signataires autres que le » remettant n'ont pas eu l'intention d'ajouter leur » responsabilité à celle du débiteur, pour assurer » au banquier le remboursement du solde du » compte;

» Que, de plus, si la confusion susvisée était auto- » risée, elle aurait pour résultat de permettre de » créer, au profit du banquier, un privilège qui n'a » de fondement dans aucune disposition légale, ni » dans aucune convention licite, et qui constituerait » une atteinte à l'égalité qui doit régner entre les » créanciers du failli. »

Het Hof van Verbreking heeft de voorziening tegen dit arrest verworpen op 6 Juni 1935 (B. J., 1936, 155). Het doet opmerken, dat het behandeld arrest in feite bevestigd heeft : 1) dat de betrokkenen niets te maken hebben met de rekening-courant, waarop het bedrag van de gediscoteerde wissels aangebracht werd; 2) dat er geen hoofdelijke verbintenis bestaat tusschen den gefailleerde in zijn hoedanigheid van schuldenaar van het saldo van de rekening-courant en de mede-onderteekenaars van de effecten, die slechts hoofdelijk met hem verbonden zijn tot de betaling van de wissels, en niet tot de schuld van het saldo.

Om de ophooping te rechtvaardigen wordt beweerd, dat de mede-onderteekenaars van de geaccepteerde effecten, die in rekening-courant gegeven werden, hoofdelijk verbonden zijn tot het saldo van de rekening. Dit argument, zegt het Hof, berust op beweringen, die anders luiden dan de vaststellingen souverain door het Hof van Beroep gedaan. Tengevolge hierman moeten, ter zake, de betalingen van de effecten, door mede-onderteekenaars gedaan, afgetrokken worden van de indiening bij het faillissement.

Dit arrest is van buitengewoon belang. Al laat het den grond van de kwestie onaangeroerd, toch is de draagwijdte ervan niet beperkt tot een eenvoudige bevestiging van de sovereigniteit in feite van het Hof van Beroep. Het Hof van Verbreking rept geen woord meer over het oude stelsel, dat het in meerdere arresten aanvaard en bekrachtigd had en schijnt het dus te verwerpen. Het laat, ten tweede, aan den rechter der feiten over niet alleen de omstandigheden, maar ook de voorwaarden van de contre-passatie te bepalen. Wanneer men het arrest van het Hof van Gent en het arrest dat de voorziening in verbreking verwerpt, te zamen beschouwt, dan komt men tot het besluit, dat het hier verdedig-

de stelsel, door de laatste en hoogste rechtspraak aangenomen is. Want het Hof van Beroep heeft souverein in feite de omstandigheden, de voorwaarden en de gevolgen van de contre-passatie in het behandeld geval bepaald, en het Hof van Verbreking heeft deze oplossing niet in strijd met de wet verklaard.

III. — HET CONTRE-PASSEEREN IN REKENING-COURANT VAN GEACCEPTEERDE EN NIET VERVALLEN HANDELSEFFECTEN, BIJ HET FAILLISSEMENT VAN DEN AFGEVER

De twee reeds vermelde arresten, op 6 Juni 1935 door het Hof van Verbreking uitgesproken, hebben terug de aandacht getrokken op het volgende vraagstuk, waarvan zij de jarenlang door het Hof gevolgde oplossing laten varen.

1. — *De gegevens van het vraagstuk.*

Een koopman, in rekening-courant met een bankier, heeft aan dezen laatste handelseffecten overhandigd, waarvan het bedrag op zijn krediet gebracht werd. De handelaar gaat failliet, maar op het oogenblik van zijn faillissement zijn zijn effecten nog niet vervallen. Is het den bankier veroorloofd de wissels, waarvan hij houder is, onmiddellijk te contre-passeeren op het debet van den handelaar, die ze hem overhandigd heeft?

2. — *Het stelsel van het arrest van 1887 van het Hof van Verbreking.*

In het arrest van 27 October 1887, gevolgd door de hooger aangeduide reeks eensluidende uitspraken, heeft het Hof van Verbreking zijn meening over dit vraagstuk bepaald. Het kende aan den bankier het recht toe, bij het faillissement van zijn correspondent in rekening-courant, de wissels, die deze hem ter disconto overhandigd had, mits het verleen van krediet op zijn rekening, te contre-passeeren op het debet van den afgever, al was de vervalldag nog niet aangebroken op het oogenblik van de faillietverklaring.

A. — Het arrest van 1887, evenals dit van 27 December 1889, roept artikel 450 van de wet op het faillissement in, om deze zienswijze te staven. Ingevolge genoemd artikel worden, door het vonnis dat het faillissement verklaart, de niet-vervallen uit-schulden eischbaar tegenover den gefailleerde. Nu, redeneert het Hof, de handelseffecten door den gefailleerde in rekening-courant aan den bankier overhandigd, en nog niet vervallen, zijn schulden op termijn, die de faillietverklaring onmiddellijk eischbaar maakt tegenover den afgever. De contre-passatie van het bedrag van deze effecten op het debet van den overhandiger is een handeling van rekenplichtig-

heid, waardoor het onmiddellijk eischbaar worden van de wissels in de boeken vertolkt wordt.

B. — Om verder de contre-passatie van niet-vervallen en geaccepteerde wissels, bij de faillietverklaring van den overhandiger, te rechtvaardigen, beschouwde het Hof het krediet, aan den afgever verleend, als een eventueel krediet, slechts op den grond van een gebeurlijke betaling toegestaan. De inschrijving ervan in de boeken is dus voorloopig. Het overkomen van het faillissement bewijst, dat de gebeurlijke betaling niet gebeurt. Het krediet wordt dus niet behouden. De contre-passatie laat toen den werkelijken toestand van de rekening-courant, op het oogenblik van het faillissement, weer te geven.

3. — *Kritiek van het stelsel van het arrest van 1887.*

A. — In een arrest, over een gelijkaardig geval uitgesproken op 29 October 1932 (B. J., 1933, 104), heeft het Hof van Beroep te Brussel met rechte geweigerd artikel 450 ter zake toe te passen. Bij zijn faillietverklaring wordt de schuldenaar door artikel 450 beroofd van het genot van de termijnen. Als betrokkene van een geaccepteerden, niet-vervallen wissel, bij voorbeeld, verliest de gefailleerde het genot van den termijn. De wet bepaalt echter niets over het ontnemen van de termijnen bij de faillietverklaring van een trekker of een gewonen onderteekenaar, indien de betrokkene zijn acceptatie gegeven heeft. De overhandiger van de effecten is in dit geval slechts een hoofdelijke garant voor de betaling. Artikel 2013 B. W. beschikt dat de voorwaarden van een borgtocht niet zwaarder mogen zijn dan die, aan den schuldenaar opgelegd. De voornaamste schuldenaar ter zake is de betrokkene, die recht heeft op een termijn. Het wegnemen van dit termijn tegenover den overhandiger zou zijn last zwaarder maken dan dien van den betrokkene.

Een tweede reden om de toepassing van artikel 450 te verwerpen is, dat de schuld van den gefailleerden overhandiger niet eenvoudig een schuld op termijn is, maar tevens een voorwaardelijke schuld. De overdrager is niet rechtstreeks verplicht het effect op den vervalldag te betalen. De eerste schuldenaar is de betrokkene. De overhandiger zal slechts gehouden worden tot de betaling, *op voorwaarde* dat de voornaamste schuldenaar, de betrokkene, niet op den vervalldag betaalt. Het al of niet vervullen van deze voorwaarde kan slechts op den vervalldag gekend zijn. Deze zienswijze wordt gedeeld door het Hof van Beroep van Gent in zijn hooger verneld arrest van 25 November 1933 (B. J., 1934, 112).

B. — Het tweede argument, door het arrest van 1887 aangevoerd, is in tegenstrijdigheid met de algemeene rechtsleer en ook met de handelsgebruiken. Wanneer een bankier wissels krijgt van zijn correspondent in rekening-courant, dan brengt hij een

krediet aan op de rekening van den overhandiger, m.a.w. hij erkent een schuld van dat bedrag tegenover den afgever, als tegenwaarde van de wissels die hij ontvangt. Maar aan die wissels kent hij een echte waarde toe. Wanneer hij als tegenwaarde ervan zijn schulderkennis geeft, denkt hij niet dat ze slechts eventueel betaald zullen worden. Neen, hij rekent vast op de betaling, die trouwens door meerdere ondertekenaars gewaarborgd wordt.

Omdat het nochtans gebeuren kan, dat de effecten niet op den vervaldag betaald zullen worden, erkent de bankier zich slechts schuldenaar onder de voorwaarde van de werkelijke betaling. Worden de wissels niet betaald op den vervaldag, dan werkt de ontbindende voorwaarde: het krediet wordt terugwerkend vernietigd. Maar het al of niet vervullen van de voorwaarde kan slechts bestatigd worden op den vervaldag, en niet vroeger. Het is dus ongeoorloofd het krediet, verleend aan den afgever van effecten, die op dat oogenblik niet vervallen zijn, bij dezes faillietverklaring te vernietigen, vermits het onmogelijk uitgemaakt kan worden of de ontbindende voorwaarde verwezenlijkt zal worden en de afgever, integendeel, tot dan toe zijn plicht vervuld heeft met het aanbrengen van de acceptatie van den betrokkene. Het Hof van Gent heeft, in het vermeld arrest van 1933, in dezen zin uitgesproken.

En eindelijk, al was het gegeven krediet eventueel, en niet voorwaardelijk, dan zou toch de betaling van de effecten het krediet weer doen herleven.

4. — *De nieuwe rechtspraak van het Hof van Verbreking.*

De voorzieningen in verbreking, ingesteld tegen beide arresten van de Hoven van Beroep van Gent en Brussel, werden — zooals wij gezegd hebben — door de twee hooger aangeduide arresten van 6 Juni 1935 verworpen.

Het eerste arrest onderzoekt het middel, volgens hetwelk de regels van de rekening-courant aan den ontvanger toelaten, onmiddellijk bij het faillissement van den overhandiger, terugbetaling van zijn voorschotten te eischen. Het Hof van Verbreking verworpt dit middel in feite, omdat het feit, dat er een schuld op termijn was, niet door den rechter ten gronde vastgesteld werd. Over de rechtskundige regeling van de overeenkomst van rekening-courant rept het Hof echter geen woord. Het beperkt de zaak

tot de feiten. Het bestatigt, dat deze overeenkomst door geen wet bepaald wordt, en dus uitsluitend van den wil van de partijen afhangt.

Het tweede arrest bestatigt, dat het arrest van het Hof van Beroep vastgesteld heeft: 1) dat, ter zake, de overeenkomst van rekening-courant aan den overhandiger geen verplichting van betalen, zelfs op termijn, oplegt vóór den vervaldag van de geaccepteerde effecten, die in rekening gegeven werden; 2) dat het contre-passeeren slechts mag gebeuren bij het vervullen van de ontbindende voorwaarde *behoudens inkasseering*, dus niet vóór den vervaldag. Het Hof van Verbreking behandelt de zaak niet in rechte, maar bestatigt dat deze vaststellingen, door het Hof van Beroep gedaan, souverain zijn, en dat de wetten niet geschonden zijn.

Alhoewel in deze arresten dit vraagstuk ook niet rechtskundig opgelost wordt, en het Hof er niet openlijk zijn meening over uitspreekt, toch kan men er de volgende besluiten uit trekken. Ten eerste, wordt de oude zienswijze van het Hof, zooals deze uitgedrukt werd in het grond-arrest van 1887, geheel van kant gelaten. Ten tweede laat het Hof van Verbreking aan den rechter ten gronde over, de zaak, volgens de bestatigingen in feite, te beoordeelen. De hier door den rechter ten gronde vastgestelde feiten zijn juist deze, die de gebruiken van den handel betreffende de rekening-courant, zooals wij ze hooger aangestipt hebben, vormen.

TH. VAN PUYVELDE,

Advocaat te Brussel,

Licenciaat in economische wetenschappen.

(1) R. Piret : Le compte courant. Brussel, Larcier, 1931.

id. Noot Ber. Brussel, 29 Oct. 1932, B. J., 1933, 104.

id. Noot Ber. Brussel, 14 Dec. 1932, B. J., 1933, 154.

id. Noot Ber. Gent, 25 Nov. 1933, B. J., 1934, 112.

(2) Brussel, 10 Febr. 1847, Pas. II, 51.

Gent, 21 Juli 1848, B. J., 1081.

(3) Journal : Des effets de la faillite et de la saisie-arrêt sur le compte courant. Thesis. Parijs, 1928, blz. 48 en vlg. Vebr. Fr., civ., 10 Maart 1852, D. P., I, 77.

(4) Zie n.l. Gent, 27 Juli 1896, P. P., 1898, 1169.

Kooph. Brussel, 18 Jan. 1906, Jur. com. Brux., 98.

(5) Dietz : Des comptes courants. Thesis. Parijs, 1869, blz. 183 en vlg.

Brun : Du compte courant en cas de faillite. Parijs, 1899, blz. 49 en vlg.

(6) Piret, blz. 287.

(7) Verbr., 27 Oct. 1887, B. J., 1888, 275.

id., 17 Juni 1909, B. J., 1909, 1057.

(8) B. J., 1888, 275; B. J., 1890, 198; B. J., 1893, 628; B. J., 1903, 36; B. J., 1909, 1057.

Vlaamsche Juristen, abonneert U op het RECHTSKUNDIG WEEKBLAD !!!

DE ECHTGENOOTE TEGEN DE INSOLVENTE GEMEENSCHAP

Wordt steeds met voldoende inzicht raad verstrekt aan echtelieden die bij den raadsman aanbellen wanneer insolventie dreigt? De ervaring leert ons dat zeldzaam met voldoende overleg wordt leiding gegeven. Zonder te willen beweren dat het overschouwen van de juiste rechtsverhoudingen een eenvoudige taak is, zal nochtans de hoegrootheid der schulden voldoende het dringend gevaar uitwijzen zoodat, in de meeste gevallen, preciese becijferingen overbodig zullen zijn. Dat onmiddellijk op scheiding van goederen moet worden gedacht weet iedere advocaat. Wellicht is min bekend dat de gerechtelijke scheiding ook mogelijk is buiten de gemeenschap. Hoe dikwijls betreurt de advocaat tegenover dreigende insolventie dat aanvankelijk door de echtelinden niet het stelsel der scheiding werd verkozen. Dit stelsel kan uitstekend de rechten der vrouw vrijwaren indien de scheiding met zorgzaam aangelegd bewijsmateriaal evident werd gehouden. Terwijl dit nooit praktisch het geval is, zal het niet vermetel zijn te verklaren dat een overeenkomstelijke scheiding van goederen grootere moeilijkheden kan veroorzaken dan een gemeenschap, welke moeilijkheden alleen door een gerechtelijke scheiding zijn op te lossen.

Wij willen ons in dit artikel bij de gemeenschap stilhouden. Het is niet de vrouw alleen die de raadsman in zijn cabinet ontmoeten zal. Doorgaans zal ook de man met angstigen blik de vraag stellen: of er toch eenig middel is om het bezit der echtgenoot te redden. Het is in vele gevallen het eenige bezit waarop in de toekomst het gezin zal zijn aangewezen.

Dat de scheiding zal dienen ingeleid, wordt onmiddellijk ingezien. Het komt er echter op aan eerst te onderzoeken of geen voorafgaande maatregelen te nemen zijn. Dat is ons eerste onderzoek. Er zal ook moeten gedacht worden welke houding aan de echtgenoot, na de scheiding, zal dienen aanbevolen. Dat is ons tweede onderzoek.

I. — VOORAFGAANDE RECHTSMIDDELEN

Dat de schulden de eigen goederen van den echtgenoot en van de gemeenschap zullen verwoesten is principieel duidelijk. Slechts de eigen goederen der echtgenoot kunnen gered worden. Wel kan de echtgenoot terugnemingen te verhalen hebben op de gemeene goederen evenals op de eigen goederen van den echtgenoot.

Waarop wij dienen te letten is op het volgende: Er zijn drie soorten eigen goederen der echtgenoot.

De volkomen eigen goederen die zij in natura bezit. Betreffende deze goederen, die zeer verscheiden kunnen zijn, rijst alleen de vraag op van het rechtsgeldig bewijs. Wij denken er niet aan daarover uit te wijden.

Een tweede groep omvat eigenlijk *potentieel volkomen eigen goederen* die wij nog niet lang kennen: de voorbehouden goederen. Principieel gemeen, kunnen zij nochtans, na de scheiding, omgezet worden in volkomen eigen goederen der echtgenoot, door den afstand der gemeenschap (art. 224f, I° B. W.). Hier ook zal het bewijs moeilijkheden opleveren. Verder zien wij hoe de afstand groote bezwaren kan medebrengen. Er zal zoodoende moeten worden uitgerekend, in elk geval, of de afstand tot behoud der voor-

behouden goederen, niet is af te raden om andere voordeelen te bekomen die wij onderzoeken in het tweede deel.

Hier dienen wij een punt aan te strepen dat zeer dikwijls in de praktijk niet wordt ingezien. De volkomen eigen goederen, actueele of potentieele, kunnen door zekere schuldeischers der gemeenschap worden aangetast. Dit zal onder meer het geval zijn wanneer de echtgenoot zich persoonlijk verbonden heeft. Geen bankkrediet wordt toegestaan of de vrouw wordt verzocht zich persoonlijk te verbinden. Er zijn trouwens andere schulden, die niet door de vrouw zijn aangegaan, waarvoor zij aansprakelijk is. Wij bedoelen de eigenlijke gezinslasten, die door de rechtspraak als hoofdelijk bindend voor beide echtgenooten worden behandeld. De vraag is nu: Is er iets te doen tegen deze bedreiging der persoonlijke goederen? Er wordt zeer dikwijls vergeten dat dit medeverbonden zijn der vrouw, indien zij hoofdelijk verbonden is, *tegenover de echtelieden*, slechts als een borgstelling geldt (art. 1431 B. W.). De vrouw heeft dus als borg een verhaal tegen de gemeenschap en tegen den echtgenoot, *voor de helft* indien zij de gemeenschap zuiver aanvaardt, *voor al wat haar voordeel te boven gaat* indien zij het beneficium emolumenti kan inroepen, *voor de geheelheid* indien zij van de gemeenschap afstand zal doen. Dit verhaal staat gelijk met een *terugneming* die zij kan kan doen gelden, benevens de gewone schuldeischer, tegenover de goederen der gemeenschap en van den echtgenoot. Wij zien dadelijk hoe zij, in bepaalde gevallen, deze hare schuldvordering met hypotheccair voorrecht kan bekleeden.

De terugnemingen. Deze zijn de onvolkomen eigen goederen der echtgenoot. Het zijn geen zaken die zij in haar bezit heeft. Het zijn schuldvorderingen die zij tegen de gemeenschap en tegen den echtgenoot kan doen gelden. Niemand is onwetend hoe de rechtspraak aan de echtgenoot alle voorrecht heeft ontzegd op de goederen der gemeenschap. Zij zal dus den samenloop met de andere schuldeischers moeten lijden. Een groep schuldeischers nochtans moet, volgens de rechtspraak, voor haar wijken, de persoonlijke schuldeischers van den echtgenoot. Die zullen het zeldzaamst voorkomen. In de wettelijke gemeenschap kunnen het schuldeischers zijn eener onroerende nalatenschap die, staande huwelijk, aan den echtgenoot is toegekomen. In de gemeenschap van aanwinsten kunnen het alle geërfde schulden zijn of ook schulden door den echtgenoot, vóór het huwelijk, aangegaan.

Tegenover de gemeene schulden — en dat zullen doorgaans alle schulden zijn — zal de echtgenoot, na de scheiding, zonder voorrecht staan. Zijn er middelen gegeven om aan de echtgenoot de uitkeering harer terugnemingen uit de gemeene goederen of uit de eigen goederen van den echtgenoot te verzekeren?

Hier moeten wij allereerst onderscheiden: actueele terugnemingen en eventueele terugnemingen. Met eventueele terugnemingen bedoelen wij deze die eerst zullen ontstaan wanneer de echtgenoot zal worden aangesproken voor gemeene schulden in de gevallen hooger aangewezen.

Voor actueele terugnemingen zijn er twee middelen

die niet, althans oogenblikkelijk, toelaatbaar zijn voor de eventueele. Daarenboven is er voor beide terugnemingen, actueele en eventueele, nog een gemeenzame vrijwaring geboden.

Kijken wij eerst naar de vrijwaring der actueele terugnemingen. Een eerste vrijwaring kan gevonden worden in de *wederbelegging*. Wederbelegging stelt voorop dat de gemeenschap of de echtgenoot contanten beschikbaar kan stellen om nieuwe zaken te koopen. Ofschoon deze beschikbaarheden normaal zullen afwezig zijn, zijn zij toch niet uitgesloten. Er kunnen trouwens goederen worden verkocht om nieuwe aankopen te kunnen doen. Noteeren wij dat de wederbelegging kan gebeuren in roerende en onroerende goederen. Wederbelegging ten behoeve der echtgenoot stelt voorop dat: 1° *In de akte van aankoop* (of in de akte verkrijging b.v. bij het inschrijven van aandelen) worde melding gemaakt van de terugneming en van het inzicht om deze weder te beleggen in het aan te koopen goed.

2° *Vóór de ontbinding der gemeenschap* — het zal best eveneens in de akte gebeuren natuurlijk — de echtgenoot de wederbelegging aanneemt.

Mits deze formaliteiten wordt de terugneming in een volkomen eigen goed omgezet. Wij vinden zoodoende een voortreffelijke vrijwaring.

Een tweede vrijwaring vinden wij in artikel 1595, 2° B. W. Bij het eerste zicht is het middel hier veel handiger. De echtgenoot kan immers een eigen goed of een goed der gemeenschap aan de echtgenooten in betaling geven, voor hare terugnemingen. Contanten hoeven niet voorhanden te zijn. De Fransche rechtspraak, en ook, tegen de Belgische rechtsleer in, een recent Belgisch vonnis (1), het eenige ons bekend, achten de inbetalinggeving slechts toelaatbaar indien de terugneming *eischbaar* is. Dat wordt ze eerst na de ontbinding der gemeenschap. Zoodoende kunnen wij dit middel normaal niet rekenen onder de voorafgaande vrijwaringen. Het zal eerst na het vonnis — zoodoende doorgaans te laat — bruikbaar worden. Er kunnen nochtans gevallen zijn waar niettemin art. 1595, 2° toepassing vindt. De notarissen dragen de schuld dat deze gevallen niet talrijker voorkomen. De huwelijksvoorwaarde kan immers de terugnemingen eischbaar stellen, staande het huwelijk. In geen huwelijksvoorwaarde die de gemeenschap instelt zou een beding mogen ontbreken dat b.v. als volgt zou kunnen luiden: De echtgenoot zal steeds het recht hebben, staande het huwelijk, te eischen dat hare terugnemingen zullen worden wederbelegd of dat ze worden voldaan door inbetalinggeving van roerende of onroerende goederen gemeen of eigen aan den echtgenoot, op grond van art. 1595 2°, in het eerste geval, zonder dat derden daarover zullen te verantwoorden hebben.

De *wettelijke hypotheek* der echtgenoot komt, ten slotte, voor beide terugnemingen actueele en eventueele, een krachtige vrijwaring bieden. Hoofdvoorwaarde is natuurlijk dat of de gemeenschap of de echtgenoot onroerende goederen bezitten. Zoodra dit het geval is moet onmiddellijk het verzoekschrift worden ingediend aan den Voorzitter der Rechtbank om de inschrijving der wettelijke hypotheek te bevelen. Dit kan gebeuren zelf na de overschrijving van het bevel of van het exploit van beslaglegging, na de staking van betaling, niet na de faillissementsverklaring. Laten wij bijzonder aanstrepen hoe meestal

dit middel niet gebruikt wordt in de meest voorkomende gevallen: het verhaal der echtgenoot wegens haar medeverbonden zijn voor gemeene schulden (2).

II. — HOUDING DER ECHTGENOOTE NA HET VONNIS

Daar de scheiding door insolventie is veroorzaakt wordt, helaas, te algemeen op afstand der gemeenschap gedacht. Dit is reeds beslist vóór de eisch tot scheiding wordt ingesteld, en er wordt voor gezorgd dat dit spoedig gebeure. Er is heel wat overleg noodig om tot den afstand te besluiten. Wij willen trachten bondig de voor- en nadeelen tegen elkaar op te stellen, opdat in elk geval, gepast zou kunnen geoordeeld worden.

Par. 1. *Drie wegen.*

Voor de echtgenoot staan, na de ontbinding der gemeenschap, drie wegen open:

1° De zuivere aanvaarding. Die zal wel normaal niet overwogen worden.

2° De afstand. Daarop wordt te uitsluitend gedacht.

3° De aanvaarding met *beneficium emolumenti*. Deze moet onze bijzondere aandacht wekken omdat zij in de weegschaal zal dienen gelegd met den afstand. Dat een dergelijke aanvaarding, voltrokken wordt met een zeer eenvoudige formaliteit (de boedelbeschrijving binnen zeer strikten termijn van drie maand *afgesloten*), weet elkeen. Min precies gekend zijn de gevolgen: zij heft de persoonlijke aansprakelijkheid niet op, zoo als de afstand; zij perkt de executie niet in tot de goederen der gemeenschap zooals de beneficiaire aanvaarding eener nalatenschap. Zij reduceert het *bedrag*, de hoegrootheid der schuld, tot een maximum: de opkomende voordeelen. De verdeling heeft zoodoende een kapitaal belang: het taxeren der activa, bepaalt tevens de maat der aansprakelijkheid. De echtgenoot kan achteraf op de toebedeelde goederen verlies lijden of voordeel vinden. De verdeling bepaalt hier de hoegrootheid der schuld.

Par. 2. — *De twee gezichtspunten bij den keus.*

Dat de afstand *alle aansprakelijkheid voor de gemeene schulden* absoluut uitsluit, voorzoover de echtgenoot zich niet persoonlijk verbond, schijnt een niet te vervangen voordeel te bieden. Dat is ook een absoluut voordeel dat de echtgenoot vrijwaart tegen alle *persoonlijke vervolging*. Het is het eenige voordeel. Normaal zal de aanvaarding met tijdige boedelbeschrijving, zelfs indien de vrouw persoonlijk werd vervolgd, geen verlies medebrengen. Deze vervolging kan niet meer aantasten dan de verhoudingsgewijze verrijking uit de gemeenschap. Er kan dus wel last mede verbonden zijn, geen verarming. Indien wij zoodoende in de aanvaarding andere voordeelen kunnen ontdekken, moet toegegeven worden dat, tegenover het passief, de afstand en de aanvaarding met boedelbeschrijving, geen, beslissende voordeelen geven. Laten wij nochtans opmerken dat de afstand tegenover de voorbehouden goederen kan noodzakelijk worden, ten einde deze tot eigen goederen om te zetten. Dit is zoodoende een geval waar een gekarakteriseerd voordeel beslissend kan zijn voor den keus.

Het tweede gezichtspunt wordt doorgaans niet in acht genomen. Indien afstand de vrouw bevrijdt van alle gemeene schulden, zonder haar persoonlijke ver-

bintenis aangegaan, *onteigent zij de vrouw eveneens volkomen van alle mede-eigendom in de activa der gemeenschap*. Bij het eerste zicht zien wij niet in hoe deze mede-eigendom eenig belang kan opleveren, daar waar in casu, alle activa moeten opgeslorpt worden door de passiva. Dit paradoxale voordeel aan te wijzen is het opzet onzer laatste beschouwingen.

Par. 3. — *Voordeelen verbonden met de eigenschap van deelgenoot.*

Het gaat alleen om de eigenschap. Waar wij een kennelijke insolventie vooropstellen is kennelijk normaal alle materiele bevoordeeling der echtgenooten uitgesloten.

Een bondig onderzoek zal ons deze kwalitatieve voordeelen onmiddellijk uitwijzen.

1° Art. 882. Dit artikel, waarvan de eigenaardigheid niet altijd wordt ingezien, geeft aan de schuldeischers het recht om verzet te doen tegen de verdeling. Dit verzet kan door een gewonen brief tot uiting komen. Het verhindert de deelgenooten om een geldige verdeling te bewerken zonder tusschenkomst van de schuldeischers. Zijn zij niet opgeroepen geworden zoo is de verdeling tegenover hen vernietigbaar.

Hoe zullen wij daarin een voordeel zien voor den deelgenoot?

Benevens de voordeelen die art. 882 aan de schuldeischers brengt, staan er ook voor hen zeer groote nadeelen. Om deze in te zien dienen wij ons in te denken welke de rechten van den schuldeischer zouden zijn zonder artikel 882. Artikel 1167 geeft aan alle schuldeischers een krachtige vordering in de hand: alle rechtshandelingen van zijn debiteur die zijn rechten bedreigen kunnen vernietigd worden indien kwade trouw zal blijken. Het zal volstaan dat bewezen worde dat de medecontractanten kennis hebben van de insolventie van den debiteur, opdat de bestaanbaarheid der handeling in het gedrang komt.

Hoe wordt dit gemeen recht door art. 882 gewijzigd? Op twee wijzen. Mits verzet te doen moet de schuldeischer geen kwade trouw uitwijzen. Dat is een voordeel. Indien hij geen verzet doet wordt hem anderzijds de gewone actio Pauliana *ontzegd*. De deelgenoot wordt zodoende strenger behandeld na het verzet, oneindig goedgunstiger voor het verzet.

Nu kan de echtgenoot twee redenen hebben om zich goederen der gemeenschap door verdeling toe te eigenen:

1° Het klassieke geval. De echtgenoot heeft recht op terugnemingen. Indien zij afstand doet der gemeenschap wordt hare terugneming een persoonlijke schuld van den echtgenoot, en indien deze tot voldoening *gemeene* goederen overdraagt, is deze overdracht een in betalinggeving, geen verdeling. Indien de echtgenoot aanvaardt met tijdige boedelbeschrijving zal de toebedeeling van *gemeene* goederen tot voldoening harer terugnemingen een *verdeling* zijn.

Door den afstand staat de inbetalinggeving bloot aan de actio Pauliana. Vooral na een vonnis tot scheiding van goederen zal het onmogelijk zijn voor de vrouw hare onwetendheid der insolventie aan te voeren.

Hoofdens hare hoedanigheid van mede-eigenares integendeel kan de echtgenoot *gemeene* goederen, tot voldoening harer terugnemingen aan de echtgenoot toebedeelen, zonder dat de schuldeischers, *die geen verzet deden*, de geldigheid dezer toebedeeling kun-

nen betwisten. Hoe dikwijls ontmoeten wij niet den wensch der echtgenooten zich de huismeubelen toebedeeld te zien. Er zullen zeker vele echtgenooten gewetensbezwaren zien zich ook met wettelijke middelen een gemeenzaam pand der schuldeischers toe te eigenen. Er kan, niettemin, voor deze een onbetwistbaar voordeel te vinden zijn in het vermijden van alle beslagleggingen op huismeubelen, daar waar de vrouw bij bloedverwanten geldmiddelen vinden kan om de waarde der huismeubelen aan de schuldeischers te vergoeden.

Zal het toegelaten zijn door een overhaastige toebedeeling het verzet van de schuldeischers onmogelijk te maken? Dit wordt door de rechtspraak verijld. Laten wij nochtans opmerken dat overhaasting hier wettelijk in een zekere mate geboden is. Een vonnis dat de scheiding van goederen uitspreekt moet binnen dertig dagen uitgevoerd zijn op straf van nietigheid, door het vereffenen der terugnemingen der echtgenoot (art. 1444 B. W.).

2° Zelf waar geen terugnemingen vooraf te nemen zijn door de echtgenooten brengt art. 882 het voordeel dat de gemeenschap tusschen de echtelieden kan verdeeld worden, natuurlijk niets de echtgenoot in verhouding tot de haar toebedeelde activa, schulden opneemt. Het zal dikwijls op prijs worden gesteld dat de gemeene woning of de handelszaak zal worden aanbedeeld zonder met soms kwaadwillige schuldeischers te moeten afspraak sluiten.

Wij zullen dadelijk aanwijzen dat de afstand de tweede aanbedeeling *absoluut* onmogelijk maakt. De mede-eigendom brengt hier niet alleen het voordeel dat artikel 882 bieden kan, maar ook de eenige mogelijkheid, zelf met de toestemming der schuldeischers, *gemeene* goederen over te nemen.

2° Art. 1595. Staande huwelijk is alle verkoop tusschen echtgenooten absoluut ongeldig bij uitsluiting van drie gevallen.

Een dezer gevallen moeten wij aanstrepen. De verkoop is toegelaten tot voldoening der terugnemingen der echtgenoot, althans der eischbare terugnemingen. Door de scheiding worden de terugnemingen eischbaar.

In voldoening der terugnemingen kan de echtgenoot zodoende eigen goederen overdragen aan de echtgenoot. Terwijl door den afstand alle *gemeene* goederen eigen goederen worden van den echtgenoot, kan hij dus deze *voor de terugnemingen* in betaling geven. Civielrechtelijk is dus in beide gevallen de mogelijkheid geboden. Fiscaal biedt de aanvaarding nog merkelijke voordeelen.

Art. 1595 sluit alle mogelijkheden uit waar de echtgenoot, na den afstand, *gemeene* goederen wil overnemen zonder dat zij terugnemingen kan doen gelden. Het kan voorkomen dat zij van bloedverwanten geldmiddelen verschoten kan krijgen, om de *gemeene* woning, de *gemeene* handelszaak, de *gemeene* meubelen, een *gemeene* participatie in een onderneming over te nemen. *Zelf indien al de schuldeischers daartoe toestemmen, is een dergelijke overdracht door den afstand absoluut onmogelijk op grond van artikel 1595.*

De aanvaarding integendeel opent de mogelijkheid om dergelijke toebedeelingen *onbeperkt* door te voeren. Zelf zooals wij hooger hebben aangewezen zonder toestemming der schuldeischers die geen verzet

gedaan hebben. Artikel 1595 verbiedt den verkoop, niet de verdeling.

3° De voorafnemings der terugnemings tegenover de eigen schuldeischers van den echtgenoot. Dit voordeel is meer ingeperkt dan de vorige. Elkeen weet dat de rechtspraak aan de echtgenoot het recht ontkent (aan alle deelgenoten buiten de gemeenschap nochtans toegestaan) hare terugnemings door volledige voorafnemings voldaan te zien. Zij moet zoodoende, na den afstand, evenals na de aanvaarding, pondsgewijs uit de activa voldaan worden op gelijken voet met de andere schuldeischers. *Dit is niet het geval tegenover de eigen schulden van den echtgenoot.* Tegenover haar kan de aanvaardende vrouw, als mede-eigenares, op de *goederen der gemeenschap*, hare terugnemings volledig voorafnemen. Door den afstand zal de echtgenoot dit voorrecht verliezen. Zij wordt gewone schuldeischeres van den echtgenoot en de gemeene goederen worden eigen goederen van dezen laatste.

4° Fiscale voordeelen van de aanvaarding.

Wat wij tot dusver hebben verduidelijkt vereenvoudigt de fiscale toelichting. Wie weet dat over verkoop of inbetalinggeving van onroerend goed 11 %, van de handelszaak 5 %, van roerende lichamelijke goederen 4.80 %, van aandelen 2.40 %, van schuldvorderingen 1.20 % geheven worden, terwijl de verdeling 0.70 % kost, ziet onmiddellijk in dat het aanbedeelen van de echtgenoot van gemeene goederen, door den afstand, van een zeer nederig bedrag tot zeer hooge bedragen wordt overgevoerd.

Het is hier dat de notaris in de meeste gevallen praktisch den aanbevolen afstand achteraf moet be-

treuren. Indien het over de totale verdeling der gemeenschap ging dan is het verschil der kosten niet zoo groot, vermits de verdeelingsrechten over de *totale* bruto waarde der activa worden geheven, terwijl de overdracht slechts op de waarde van wat wordt overgedragen, verreffend wordt. Deze verdeling is zeldzaam wanneer schulden de activa opslorpen. Doorgaans moeten slechts terugnemings der echtgenoot voldaan worden en, in dat geval zal de afstand bewerken dat over de zelfde waarde der inbetalinggeving van gemeene goederen, 0.70 % zal worden betaald, indien de gemeenschap wordt aanvaard, terwijl tot 11 % kan verschuldigd zijn indien door de echtgenoot afstand werd gedaan. Hare eigenschap van mede-eigenares dient hier op prijs gesteld (3).

Bij slot van rekening zullen de gevallen waarin afstand geboden blijkt, wellicht zeldzamer voorkomen dan deze die door de aanvaarding met tijdige boedelbeschrijving worden gediend. Deze korte aanwijzingen zullen trouwens ertoe bijdragen om bij diagnose der gevallen leiding te geven.

Thuisbaert Prosper.
Hoogleraar te Leuven.

(1) Burg. Rb. Dendermonde, 18 Januari 1936. R. W. 5° jaargang (1935-36), kol. 957.

(2) Op de gemeene goederen kan, naar luid van artikel 559 Faillissementwet, in bepaalde gevallen het faillissement het hypotheekrecht bedreigen.

(3) Er kunnen nog andere gevolgen worden aangestipt. Het uitkeeren der terugnemings aan de aanvaardende echtgenoot is een verdeling, vernietigbaar hoofdens benadeeling van een vierde. Het voldoen van zelfde terugnemings met zelfde gemeene goederen, aan dezelfde echtgenoot die afstand deed is een inbetalinggeving, vernietigbaar wegens benadeeling van 7/12. Uit dit gezichtspunt wordt de verdeling strenger behandeld.

RECHTSPRAAK

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

5e Kamer. — 8 April 1936.

Voorzitter : M. Castelein.

Openbaar Ministerie : M. Beeckmans.

Pleiters : Mrs Jacobs en Buyck.

HYPOTHEEK. — BETALING AAN TUSSCHEN-PERSOON HOOFDELIJK MEDESCHULDENAAR EN GELAST ER OVER TE WAKEN DAT DE SCHULDENAAR ZIJN VERBINTENISSEN ZOU VERVULLEN DOCH MET VERBOD KWIJTING TE GEVEN NAMENS DEN SCHULDEISCHER. — ONGELDIGHED.

Wanneer een tussenpersoon zich hoofdelijk medeschuldenaar heeft verklaard en gelast werd er over te waken dat de hoofdschuldenaar stipt zijne verplichtingen zou nakomen, met uitdrukkelijke bepaling nochtans dat enkel de kwijting van de hand van den schuldeischer ontlasting kan geven, is de hoofdschuldenaar van zijne schuld niet bevrijd indien hij de ontleende som aan den tussenpersoon terugbetaald heeft volgens een afzonderlijke overeenkomst aangegaan tusschen deze laatsten.

Verleyen t/ Verbeeck.

Aangezien het geding strekt om verbod aan verweerders te hooren doen om over te gaan tot den verkoop van een onroerend goed toebehoorend aan de echtelieden Corbisier-Verleyen, gelegen te Wilryck, thans eigendom van hun eenig minderjarig kind, Henri, Jules Corbisier, vertegenwoordigd in rechte zooals hierboven door aanleggers respectievelijk in hunne hoedanigheid van voogd en toeziende voogd over hem, en dit ingevolge de aanmaning voorafgaandelijk dadelijke uitwinning hen gedaan door geboekte akte van deurwaarder Heuvelmans in dato 14 September 1935, na nietig en van geener waarde te hebben hooren verklaren voormelde aanmaning;

Aangezien bij akte van hypotheaire obligatie verleden op 16 September 1924 ten overstaan van notaris Joseph Janssens, notaris in verblijf te Antwerpen, geboekt op 17 September 1924, verweerders aan Paul Corbisier en zijne echtgenoot Charlotte Verleyen, ouders van voormelden minderjarigen, beiden thans overleden, ten leen gaven eene som van 30.000 frank, mits eene solidairlijke waarborg der N. V. Volksbouwkrediet, wier rechten nochtans overgegaan werden aan de N. V. Hypotheek en Discontokantoor, thans in staat van faillissement, met daarenboven, zekerheidshalve, een inschrijving van hypotheek op het vast goed, waarover gewag;

Aangezien aanleggers beweren aan al de hun door gezegde akte bedongen voorwaarden beantwoord te

hebben en aan al de hun geldelijk opgelegde verplichtingen voldaan te hebben;

Angezien aanleggers beweren vrij te zijn van alle schuld tegenover verweerders door het feit dat zij 40 driemaandelijksche stortingen van 1.123,50 fr. bevattende interesten, annuïteiten, provisie en belastingen aan het Volksbouwkrediet en de Hypotheek & Discontokantoor, anders gezegd « Hypdisco » gedaan hebben en dit gelijkvormig de opgelegde bedingen van de authentieke akte van 16 September 1924, die, volgens hen, slechts ééne overeenkomst inhoudt en geen twee, zooals verkeertelijk ingebracht door verweerders, eene overeenkomst bevattende slechts onderlinge en wederkeerige bedingen en beloften door drie partijen goedgekeurd;

Angezien het bijzonder argument van wege aanleggers samengevat kan worden en hierop neerkomt « dat al de betalingen te doen, dienden te geschieden door tusschenkomst der N. V. Volksbouwkrediet en dat de schuldenaars sub. litt. A. (aanleggers ter zake) daarenboven zich verbindende alle drie maanden ten zetel der N. V. Volksbouwkrediet 7.123,50 fr., zooals hierboven alreeds aangehaald, te betalen, deze sommen zijnde volgens de akte de driemaandelijksche afkorting op bovengemelde ontleende som, zulke bepalingen ontegensprekelijk de formeele aanduidingen daarstellen van een persoon aan wie de schuldeischers toelaten te betalen, luidens artikel 1239 van het Burgerlijk Wetboek;

Angezien volgens aanleggers dit argument nog versterkt wordt door de bewoordingen in dezen akt bevat, luidende als volgt: « De ontleeners sub A. (aanleggers) zullen het recht niet hebben even welke betaling in handen van den schuldeischer te doen, zonder voorafgaandelijke en schriftelijke toelating der N. V. Volksbouwkrediet;

Angezien in werkelijkheid de akte van 16 September 1924 twee overeenkomsten inhoudt gansch vreemd en zonder de minste verknochtheid met elkander, niet-tegenstaande zij op zelfden dag in een zelfde akte bedongen werden, hetgeen geenszins in strijd is met de wet;

Vooreerst eene overeenkomst tusschen de drie partijen gesloten, waarbij de terugbetaling van de uitgeleende hoofdsom in eene storting, binnen de tien jaren diende te gebeuren te rekenen van 16 September 1924 en waarbij, wat de interesten betrof, deze betaalbaar waren per zes maanden op 16 Maart en 16 September van ieder jaar — dit alles ter huidige of toekomstige woonst van de schuldeischers en door tusschenkomst der « Volksbouwkrediet ».

Ten tweede, eene overeenkomst tusschen ontleeners alleen en de Bankinstelling betreffende de driemaandelijksche betaling van 1.123,50 frank.

Gedurende de tien jaren waarover al reeds gewag hierboven, en die dienen moet, om de zekerheid aan de Bank te verschaffen dat zij bij machte zal zijn op den vervaldag op het einde der tiende jaar door aanleggers ontleende hoofdsom terug te betalen, tot geldelijk herstel van gezegde hoofdsom.

Angezien deze verklaring nog versterkt wordt door het recht dat erkend wordt aan de Bank zulke driemaandelijksche betalingen te mogen innen, daar dit recht ongetwijfeld verleend werd door ontleeners ter belooning zijner tusschenkomst om de ontleening te verkrijgen en te verzekeren.

Angezien het overigens vaststaat dat de Bank, in

stede van de gevolmachtigde te zijn van verweerders, integendeel lastgeving ontvangen heeft vanwege de geldleeners, die zooals het gewoonlijk gaat in betrekking komen met Hypotheekmaatschappijen die voor uitsluitend doel hebben, mits de solidairlijke waarborg, welke zij aanbieden, geldschietters te vinden ten bate van hunne cliënten, en enkel van de overeenkomsten nopens de kapitaal herstellingen.

Angezien dit geldelijk en commercieel belang der Hypotheekmaatschappij klaarblijkelijk nog voortvloeit uit eene clause onder titelverklaring van rangschikking tusschen ontleeners alleen, luidens als volgt:

« De ontleeners sub A. (aanleggers) zullen het recht niet hebben even welke betaling in handen van de schuldeischers te doen zonder voorafgaandelijke en schriftelijke toelating der N. V. Volksbouwkrediet dewelke in geval van vrijwillige of gedwongene terugbetaling voor den gestelden termijn het recht heeft van de ontleeners sub A. litt. eene vergoeding te eischen aan 2 % van het ontleende kapitaal;

Angezien er bedongen was tusschen ontleeners en Volksbouwkrediet onder titel « Verklaring voor rangschikking tusschen ontleeners alleen » dat:

de schuldenaars verklaren dat de ontleende som is opgetrokken geweest door de ontleeners sub. litt. A. (aanleggers) die er rekening zullen van geven aan gezegde Volksbouwkrediet en dat deze verklaring niet ingeroepen kan worden tegenover de schuldeischers (verweerders) jegens dewelke de schuldenaars echtelijk verbonden zijn;

Angezien deze bepalingen wel het bewijs leveren dat de Bankinstelling weeskwestie eigen rechten bezat, die hoegenaamd niet voortspruiten van eene lastgeving;

Angezien de enkele lastgeving, die men vinden kan ter zake staat beschreven onder titel « Lastgeving » en beoogt vanwege de schuldeischers eene lastgeving van toezicht alleen aan de Volksbouwkrediet opdat de schuldenaars hunne verbintenissen stipt zouden vervullen en om de belangen der schuldeischers te vrijwaren;

Angezien het overigens niet toegelaten is deze lastgeving, die van enge uitlegging is, uit te breiden;

Angezien men vruchteloos in de akte zoekt naar eene andere lastgeving, die zou bestaan en voor dracht hebben zou macht te verleenen aan de Volksbouwkrediet om geldig ten bate der schuldeischers interesten, afkortingen op de hoofdsom te innen, door de voor het « Volksbouwkrediet » geïnde sommen het gevolg was van de bedingen hen de overeenkomst tusschen haar alleen om de ontleeners Corbisier gesloten zou buiten tusschenkomst van verweerders;

Angezien er hoeft niet uit het oog te worden verloren dat, moest het stelsel van aanleggers aangenomen worden het er op neer zou komen dat de solidariteit geen redenen van bestaan zou hebben en zich niet zou kunnen verklaren;

Angezien het spruit uit de gedane uiteenzetting dat aanleggers zich niet geldig gekwetten hebben jegens verweerders bij middel van betalingen, welke zij gedaan hebben in handen van de Volksbouwkrediet en in haar rechten staande Hypotheek en Discontokantoor;

Angezien de eisch van verweerders gegrond is;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle andere verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Gehoord den heer Beeckmans, substituut van den heer Procureur des Konings, in zijn tegenstrijdig gevoelen gegeven in openbare zitting, akte verleend aan aanleggers en verweerders van de schatting door hen gedaan van het geding om te voldoen op wet op de bevoegdheid en het gebied, verklaart den eisch van aanleggers ontvankelijk doch ongegrond, wijst ze er van af, verwijst ze tot de kosten.

Kent toe aan verweerders een nieuw termijn van zes maanden binnen dewelke het proces-verbaal van inbeslagname ten verzoeken van verweerders zal dienen uitgevoerd te worden volgens art. 17 der wet van 15 Oogst 1854 gewijzigd door art. 10 der wet van 10 October 1913.

Verklaart het huidige vonnis uitvoerbaar bij voorbaat spijs alle verhaal, behalve voor de kosten en zonder borg.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN (zetelend in beroep)

2e Kamer. — 24 Maart 1936.

Voorzitter : M. Moreels.

Rechtters : HH. Jageneau en Schöller.

Pleiters: Mrs De Strijcker loco, Van Reeth en Boucherij.

VERJARING. — ARBEIDSONGEVAL. — OPENBARE VORDERING. — MINDERJARIGE.

- I. Wanneer een schuldeischer gedagvaard heeft in toekenning van zijn recht, is het voldoende dat hij zich desisteert van den aanleg om de onderbreking der verjaring te doen vervallen (art. 2247).
- II. Bijgevolg en a fortiori wanneer er geen dagvaarding bestaat zal de afstand van aanleg de verjaring doen herleven of laten bestaan daar een onvoldoende onderbreking der prescriptie geen groter gevolgen kan hebben dan een krachtige uiting van de vordering zooals een dagvaarding, beslaglegging, interpellatie door briefwisseling, enz.
- III. De verjaring van korten duur voorzien door art. 30 der wet van 24 December 1903 loopt tegen de minderjarige (Hof van Verbr., 15-10-1931).
- IV. De openbare vordering is zonder invloed op een geding in betaling der vergoedingen ingevolge de wet op de arbeidsongevallen en kan bijgevolg de verjaring dezer vordering niet schorsen.

La Royal Belge t/ Verhoeven.

Gehoord de vertegenwoordigde partijen in hunne middelen en besluiten in de Nederlandsche taal;

Gezien de stukken des gedings en namelijk het vonnis van den heer Vrederechter van het 4e kanton Antwerpen, d.d. 16 October 1935, voorgebracht in geboekte expeditie en de akte van beroep van deurwaarder H. De Belder, te Ekeren, in dato van 26 November 1935, geboekt;

Gezien art. 2, 34, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Aangezien het beroep regelmatig is in den vorm dat de ontvankelijkheid er van niet betwist wordt;

Aangezien beroepster opwerpt dat de eerste rechter ten onrechte haar middel van verjaring heeft verworpen om reden dat krachtens art 2244 en 2248 de ver-

jaring enkel kan onderbroken worden door een dagvaarding ofwel door de erkenning van het recht door den schuldenaar;

Aangezien beroepene zich steunt op de transactioneele overeenkomst gesloten tusschen zijn vadervoogd en de werkgeefster, de Duitsche firma Demag, en beweert hierin de erkenning te vinden van zijn recht tot vergoeding en dus ook de sluiting der verjaring;

Aangezien de daging een einde stelde aan het geding ingeleid door den vader op grond van art. 1384, daar het ongeluk veroorzaakt werd door een werkmans van Demag;

Aangezien vooreerst dient opgemerkt dat beroepster zelf geene formeele erkenning noch verklaring heeft afgelegd evenmin als Demag daar de stuiting van verjaring alleen wordt afgeleid uit de verzaking door Verhoeven vader, gedaan tegenover de werkgeefster; dat zelfs de Royale Belge nooit betrokken schijnt geweest te zijn, en dat de gestipuleerde som van 20.000,00 fr. niet door haar betaald werd doch door Demag;

Aangezien daarenboven, wanneer een schuldeischer gedagvaard heeft in toekenning van zijn recht het voldoende is dat hij zich desisteert van den aanleg om de verbreking der verjaring te doen vervallen (art. 2247); dat, bijgevolg en a fortiori, wanneer er geene dagvaarding bestaat (ten minste niet op grond der werkongeval-vergoedingen) de afstand van aanleg de verjaring zal doen herleven of laten bestaan, vermits geene onvoldoende onderbreking der prescriptie geene grotere gevolgen kan hebben dan eene krachtige uiting van de vordering zooals eene dagvaarding, eene beslaglegging eene interpellatie door briefwisseling, enz.;

Aangezien, nu, er geen het minste spoor te vinden is van zulke sommaties en dat art. 2248 eene niet twijfelachtige verklaring « aan elk eventueel verhaal dat eene partij mogelijkerwijze zou kunnen uit te oefenen hebben » zooals bedongen werd, niet voldoende voorkomt;

Aangezien de verjaring van korten duur voorzien door art. 30 der wet van 24 December 1903 loopt tegen den minderjarige (Cass. 15-10-1931, Rev. gen. ass. 1935) dat de werkmans wegens het uitoefenen van zijn beroep beschouwd wordt als een meerderjarige (advies Pr. Gen. Paul Leclercq, voor gezegd Arrest), en dat hij bijgevolg ook bekwaam moet geacht worden om de verjaring geldig te stuiten;

Aangezien beroepene nog aanvoert dat de verjaring geschorst is door het feit dat het vonnis op de publieke aktie niet definitief geworden was;

Aangezien deze laatste aktie zonder invloed is op het geding in betaling der vergoedingen ingevolge de werkongevallen, daar niets beroepene kon beletten zijne rechten desaangaande te doen gelden;

Aangezien het huidige geval dient beoordeeld te worden volgens de voorschriften der wet van 24 December 1903 en niet volgens diegene der wet van 18 Juni 1930, art. 28, daar het ongeval dagteekent van voor 1 Januari 1932 en daar dit art. 28 slechts van toepassing is op de gevallen welke van af dien datum zouden voorkomen.

Om deze redenen,

De Rechtbank, aanvaardt het beroep en er op recht doende, vernietigt het bestreden vonnis;

En doende wat de eerste rechter hadde dienen te

doen, verklaart den oorspronkelijken eisch verjaard;
Wijst beroepene er van af, en veroordeelt hem tot de kosten van beide gedingen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE YPER

10 October 1934.

Voorzitter : M. Matton.

Rechters : HH. Heyvaert en Van de Vliedt.

Openbaar Ministerie : M. Van Thorenburg, substituut.

Pleiters : Mrs Lommez en Butaye.

NALATENSCHAP. — VEREFFENING EN VERDEELING. — NIET GEINTERDICEERD ERFGENAAM. — GEWONE RECHTSPLEGING.

Wanneer een erfgenaam in een krankzinnigengesticht werd opgenomen doch niet werd geïnterdiceerd noch onder voogdij werd gesteld, kan deze omstandigheid niet de toepassing der pleegvormen, voorzien bij de wet van 12 Juni 1816, voor gevolg hebben. Integendeel moet de gewone procedure voorzien door art. 970 en volgende van het wetboek van Burgl. rechtspl. worden nageleefd. Het is derhalve van geen belang te onderzoeken of de opgesloten krankzinnige op het oogenblik van het openvallen der erfenis al dan niet voorzien was van een voorloopige beheerder.

Willemijns t/ Willemijns.

Aangezien een der erfgenamen, Willemijns Flavia Maria, in huidig geding vertegenwoordigd door verweerder, qualitate qua, alhoewel in het krankzinnigengesticht te Sint Michiels bij Brugge, opgesloten noch geïnterdiceerd noch onder voogdij gesteld werd;

Aangezien deze omstandigheid niet de toepassing der pleegvormen voorzien bij de wet van 12 Juni 1816, voor gevolg kan hebben; dat integendeel de gewone procedure vastgesteld door artikelen 890 en volgende van het burgerlijk wetboek en 970 en volgende van het wetboek van burgerlijke rechtspleging dient nageleefd voor wat betreft de vereffeningen en verdeelingen en veilingen waarin opgeslotene maar niet geïnterdiceerde krankzinnigen betrokken zijn.

Aangezien het, diensaangaande van geen belang is te onderzoeken of de opgesloten krankzinnige, op het oogenblik dat de erfenis opengevallen is, al of niet voorzien was van een voorloopigen beheerder; (Zie Wouters, Du Régime des Aliénés, N° 493 in fine, 495-495; Antwerpen 10 Juni 1854; Cl. en Bonj. deel 4 kol. 547; Brussel 27 Januari 1892; Pas. 1892-3-192 Leuven 15 Mei 1889; Belg. Jud. 1889 kol. 862).

Aangezien dus de vraag, in den vorm ontvankelijk is;

Aangezien van kwestieuze erfenis, een onroerend goed afhangt;

Aangezien dit onroerend goed in natura niet kan verdeeld worden, en niemand gehouden is in onverdeeldheid te blijven; dat overigens de vraag niet betwist wordt en gegrond voorkomt;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige beslitselen verwerpende, en gehoord, in zijn eensluidend

gevoelen, den heer Van Thorenburg, Procureur des Konings; beveelt dat, ter benaastiging der meest gereede partij, er zal overgegaan worden, door het ambt van Meester De Tavernier, notaris te Lange-marck, tot de bewerkingen van afrekening, vereffening en verdeeling der erfenis van Willemijns Emile Cyrille, overleden te West-Roosebeke den 8 Maart 1934.

Zegt voor recht, dat voorafgaandelijk, er zal overgegaan worden, door het ambt van hoogergenoemde notaris, tot de openbare veiling van het hierna beschreven onroerend goed, enz.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

12 Maart 1936.

Voorzitter : M. Van Ginderachter.

Rechters : MM. Matthys-Verougstraete.

Pl. : Mrs Fr. Thuysbaert en De Pesseroey.

WET OP HET GEBRUIK DER TALEN. — GEEN TOEPASSING OP REEDS INGELEIDE GEDINGEN. — ONDERSTANDSGELD. — VEROORDEELING MET TERUGWERKENDE KRACHT.

De Wet op het gebied der talen in gerechtszaken is niet van toepassing op de gedingen die vóór 15 September 1935 reeds waren ingeleid; Indien het bewezen is dat de nood van den aanlegger reeds geruimen tijd voor de dagvaarding bestond, kan de veroordeeling tot het betalen van een onderhoudsgeld met terugwerkende kracht worden uitgesproken.

T. ... t/ N. ...

Overwegende dat aanlegster bij inleidend exploit d.d. 2 September 1935 hare moeder Léonie Van Schooten voor deze Rechtbank dagZvaarde ten einde een onderhoudsgeld te bekomen: dat Léonie Van Schooten, Wwe François Thienpont op 4 November 1935 overleden zijnde, aanlegster bij exploit van 7 Januari 1936 — in de Fransche taal opgesteld — de erfgenamen van wijlen Léonie Van Schooten tot hervatting van het geding dagvaardde;

Overwegende dat de wet van 15 Juni 1936 op het gebruik der talen in gerechtszaken niet toepasselijk is inzake, daar de oorspronkelijke vraag vóór 15 September 1935 werd ingediend; dat aldus voormeld exploit d.d. 7 Januari 1936 in de Fransche taal mocht opgemaakt worden daar het geen nieuwen eisch daarstelt en enkel strekt tot voortzetting van een reeds ingestelde vraag;

Overwegende dat aanlegsters echtgenoot alles wat hij bezat verloren heeft en over geen andere inkomsten beschikt dan een jaarlijksch pensioen van $700 \times 4 = 2800$ frank;

Overwegende dat het ten gevoege van rechte bewezen is dat aanlegster met hare zes kinderen in nood verkeert en dat wijlen haar moeder over ruime geldmiddelen beschikte om hare dochter te helpen, vermits haar aandeel in de gemeenschap Thienpont Van Schooten meer dan een miljoen bedroeg;

Overwegende dat tengevolge van het overlijden van Léonie Van Schooten — aanlegsters moedsr —

de toestand van eischeres hoegenaamd niet veranderd is, vermits verweerders niet ontkennen dat alles wat de echtgenoten Vanpée-Thienpont in de nalatenschap van Mevrouw Thienpont Van Schooten te verwachten hebben reeds aangeslagen is door hunne schuldeischers;

Overwegende dat aldus de eisch strekkend tot het bekomen van een onderhoudsgeld door aanlegster tegenover hare moeder gericht als gegrond voorkomt;

Overwegeide dat rekening gehouden met den nood waarin aanlegster verkeert en de inkomsten waarover wijlen Léonie Van Schooten beschikte, dat onderhoudsgeld ex æquo et bono op 1200 frank per maand moet geraamd worden;

Overwegende dat uit de bestandeelen der zaak ook blijkt dat de nood van aanlegster reeds geruimen tijd vóór de dagvaarding bestond en minstens van in het begin van het jaar 1935; dat aldus in billijkheid het onderhoudsgeld aan aanlegster dient verstrekt te worden vanaf 4 Januari 1936 (Gent 25-7-1901, Pas. 1902 11-6);

Overwegende dat nauwelijks hoeft gezegd te worden dat de verplichting tot onderhoud welke op wijlen Léonie Van Schooten woog, met het afsterven van deze laatste heeft opgehouden en dat die verplichting niet overgaat van de moeder op den broeder en de zusters van aanlegster;

Overwegende dat het onderhoudsgeld verschuldigd over een tijdspanne gaande van 4 Januari 1935 tot 4 November 1935 — 't zij 12.000 frank — eenen last uitmaakt der erfenis van wijlen Léonie Van Schooten, dat aanlegster in die erfenis gerechtigd zijnde voor 1/5 deel zijn aldus ook haar aandeel in dien last dragen moet en bijgevolg verweerders maar slechts 8600 frank schuldig zijn;

Overwegende dat verweerders voor het betalen dier som niet solidair gebonden zijn;

Om deze redenen, de Rechtbank:

Alle verdere en tegenstrijdige besluitselen verwerpende, veroordeelt verweerders in hunne hoedanigheid van erfgenen van wijlen Léonie Van Schooten om aan aanlegster te betalen eene som groot 9.600 frank met de gerechterlijke intresten; ontzegt aan aanlegster het meer gevorderde en veroordeelt verweerders tot de kosten op taxatie;

Verklaart onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borg, tenzij wat de kosten betreft.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE BRUGGE

2de Kamer. — 27 Maart 1936.

Voorzitter: M. P. de Walque.
Rechters: HH. Axters en Schramme.
Substituut-Procureur: M. Matthys.

MINISTERIEEL BESLUIT: NIET BINDEND VOOR DE RECHTBANK.
WERKLOOZENVERZEKERING. — STAAT VAN BEHOEFTHIGHEID. — DRAGER VAN VRIJBRIEF OM NETTEN TE SPANNEN. - NIET BEHOEFTHIG.

Het ministerieel rondschrjven van 25 November 1934 dat de werklooze die een vrijbrief om netten te spannen de uitkeeringen wegens werkloosheid ont-

zegt, gaat tegen de wet in en dient derhalve niet gevolgd te worden.

Ryheul t/ O. M.

Overwegende dat beide betichten vervolgd worden, eerstens wegens oplichting ten nadeele van het werkloozenfonds, ten tweede om als werker op eene bedriegelijke wijze eene ongeoorloofde afstempeling van hunne controolkaart te hebben bekomen;

Overwegende dat op 23 October 1935 door de gendarmerie werd vastgesteld dat de betichte Maurice Ryheul de wacht hield bij een openliggend dubbel vogelnet, welke toebehoorde aan de betichte Isidore Ryheul, die drager is van een verlofbrief, en enkele oogenblikken later de netten vervoegde; dat beiden bekenden dat Maurice Ryheul zijn vader verving, binst dat deze zijn werklozenkaart was gaan doen afstempen;

Overwegende dat bijlage 11 van het Ministerieel rondschrjven Nr 135 735 van 25 November 1934 bepaalt dat: « De werklooze, die een vrijbrief heeft om netten te spannen, moet aanzien als een persoon, die niet in staat van behoefthigheid verkeert, en diensvolgens de toelagen van het nationaal Crisisfonds niet mag genieten zoolang de vrijbrief geldig is ».

Overwegende dat de staat van behoefthigheid geregeld wordt door de art. 45 en volgende van het Kon. Besluit van 31 Mei 1933, gewijzigd door het K. B. van 29 Januari 1936; dat in dit Kon. Besluit geen enkele tekst toelaat, iemand die drager is van een vrijbrief om vogels te vangen, te aanzien als niet in staat van behoefthigheid verkeerende, gezien deze behoefthigheid afhangt van het werkelijke inkomen van den werklooze;

Overwegende dat derhalve het rondschrjven Nr 135 geen uitleg, maar een uitbreiding beteekent van gemeld Kon. Besl.; dat een ministerieel rondschrjven noch de burgers noch de rechtbank bindt; (Giron: le Droit administratif de la Belgique, uitg. 1885, D. 1 N° 86);

Overwegende dat uit geen enkele wettekst of K. B. spruit dat de afstempeling der controolkaarten van de betichten en de daaropvolgende vergoedingen wederrechtelijk zou gebeurd; dat derhalve de feiten ten laste van betichten gelegd niet bewezen zijn;

Om deze redenen:

De Rechtbank, spreekt betichten vrij en verzendt hen beiden van het vervolg zonder kosten.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE ANTWERPEN

8e Kamer. — 29 Januari 1936.

Voorzitter: Mr de Baer.
Rechters: MM. Laureyssens en Schilling.
Op. Min.: Mr Van Hille.
Pleiter: Mr Van Mechelen.

VERSTEK. — VERZET. TWEEDE VONNIS BIJ VERSTEK. — NIEUW VERZET.

Wanneer een betichte bij verstek veroordeeld werd, en verzet aangeteekend heeft, en dat, nadat zijn verzet aanvaard werd, indien hij op nieuw verstek doet ten gronde, is het nieuw vonnis, alhoewel bij

verstek niet vatbaar voor nieuw verzet .Sic. Cass. 9 Maart 1914, Pas. 1914-I-132).

Op. Min. t/ Desmet.

Gezien de stukken van het onderzoek; gehoord de verklaringen van den getuige;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijnen eisch;

Gehoord de betichte in zijne middelen van verzet; ontwikkeld door Mr Van Mechelen, advocaat;

Aangezien betichte voor de eerste maal veroordeeld werd door deze kamer op 25 April 1935 vonnis bij verstek gewezen, dat de betichte verzet tegen dit vonnis gedaan heeft hetwelk door de Rechtbank op 11 Maart 1935 werd aanvaard, dat de zaak op die zitting van 11 Maart 1935 niet ten gronde werd behandeld dat na verschillende uitstellen, waarvan een op uitdrukkelijk verzoek van betichte, betichte voor de zitting van 9 October 1935 herdaagd werd;

Aangezien op voormelde datum van 9 October 1935 betichte voor de tweede maal bij verstek veroordeeld werd tot dezelfde straffen als op 25 April 1934;

Aangezien betichte verzet gedaan heeft binnen de tien dagen van zijn kennis van dit nieuw vonnis;

Aangezien nochtans het tweede verzet niet ontvankelijk is, dat inderdaad betichten het recht niet hebben in verzet te gaan tegen een vonnis reeds op verzet gewezen « opposition sur opposition ne vaut » (zie Faustin Hélie : Traité de l'Instruction Criminelle éd. belge, dite de Nijpels T. III n° 3926 en 3928) dat anderszins het zou mogelijk zijn een zaak tot in het oneindige te doen voortgaan;

Aangezien er geen sprake kan zijn van krenking van rechten der verdediging; dat na het aanvaarden van het verzet van 11 Maart 1935 betichte degelijk herdaagd werd om te verschijnen op 9 October 1935 voor de behandeling der zaak ten gronde, dat indien hij door deze dagvaarding niet getroffen werd zulks aan zijne eigen nalatigheid te wijten is daar hij zijn adres verlaten had zonder een nieuw adres aan te duiden, alhoewel hij goed wist dat hij nog voor de Rechtbank moest verschijnen;

Aangezien het vonnis van 9 October 1935 moet uitgevoerd worden naar zijn vorm en inhoud zonder dat de Rechtbank het recht heeft de zaak ten gronde te onderzoeken.

Om deze beweegredenen na er over beraadslaagd te hebben.

Rechtdoende bij tegenspraak.

De Rechtbank, verklaart 't verzet niet ontvankelijk.

Zegt dat het vonnis van 9 October 1935 naar zijn vorm en inhoud uitgevoerd zal worden. Verwijst betichte tot de kosten van dit geding.

NOTA. — Dit vonnis werd bevestigd in beroep door het Hof van Beroep te Brussel, door arrest van 11 Februari 1936.

Vlaamsche Juristen

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD !!!

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST. NIKLAAS

24 Maart 1936.

Voorzitter : M. Verschuren.

Rechters : MM. Verbeke en Heyman.

Referendaris : M. L. Thuysbaert.

I. VERKOOP. — HANDELSREIZIGER. — BESTELLING OF VASTE OVEREENKOMST. — STILZWIJGENDE VOLMACHT.

II. STRAFBEDING. — OORDEEL DER RECHTBANK.

I. Wanneer eene koopvereenkomst wordt afgesloten door bemiddeling van een handelsreiziger, geldt de overeenkomst niet als eene gewone bestelling indien de termen der overeenkomst wel duidelijk blijken doen dat partijen een vaste koop en verkoopovereenkomst hebben beoogd. In dit geval is de tusschenpersoon vermoed, volmacht te hebben om den verkooper te vertegenwoordigen en in zijn naam te handelen.

Die oplossing moet des te meer worden bijgetreden indien de verkooper verwaarloosd heeft zijn lasthebber te desavoueren.

II. Indien partijen een strafbeding hebben bedongen mag dit nooit aanleiding geven tot misbruik en dient de Rechtbank deze desgevallend billijkheids-halve te verminderen.

Beernaert t/ Van Zonneveld & C°.

Aangezien de vraag strekt ten einde : « gedaagde, de overeenkomst tusschen partijen afgesloten, den 13 Maart 1935, te hooren verbroken verklaren, ten zijnen nadeele; dienvolgens, zich te hooren veroordeelen aan den aanlegger te betalen, ten titel van schadevergoeding, de som van fr. 770.000, ter uitvoering van het overeengekomen strafbeding of welk ander bedrag door de Rechtbank, ten titel van schadevergoeding, vast te stellen; gedaagde, zich te hooren veroordeelen tot de rechterlijke intresten en tot de kosten; het vonnis uitvoerbaar te hooren verklaren bij voorraad, niettegenstaande verzet of beroep en zonder borgtocht »;

Aangezien de aanlegger heeft gedagvaard : de N.V. Van Zonneveld & C°, te Sassenheim (Holl.), zooals verweerster zich, trouwens, betitelde in het betwiste contract;

Dat, evenwel, partijen accoord gaan dat de benaming : « N. V. Bloembollenkweekerij en handel, voorheen Van Zonneveld & C°, te Sassenheim », de regelmatige benaming van verweerster is en partijen, derhalve, vragen dat deze benaming in het vonnis zou opgenomen worden;

Aangezien ten grondslag ligt van de rechtsvorde-ring : een, op 13 Maart 1935, gesloten koop-verkoopcontract, van aanzienlijke hoeveelheden bloembollen, voor een gezamenlijk bedrag van 335.000 Belgische frank;

Aangezien de verweerster tegen de ingestelde actie aanvoert dat het zoogezegd contract van 13 Maart 1935, in werkelijkheid, geen koopovereenkomst is, maar wel een bestelling, opgenomen door Willem Van Zonneveld, zoon van een der beheerders van de vennootschap, handelende als handelsreiziger, en dewelke diende bevestigd te worden om partijen te verbinden;

Dat, overigens, blijkt uit de standregelen der vennootschap dat de zoon Van Zonneveld niet gerechtigd is de maatschappij te verbinden;

Wat betreft het accoord van 13 Maart 1935 :

Aangezien de termen van dit accoord, ondubbelzinnig en formeel, bewijzen dat hierin geen sprake is van bestelling, maar wel van : « het contract van verkoop Nr 489, in drievoudig exemplaar opgemaakt, den 13 Maart 1935, door en tusschen Van Zonneveld & Co N. V., Sassenheim-Holland, hierna genoemd « De verkooper » en Mijnheer C. Beernaert, te Vracene, hierna genoemd : « De kooper » hetwelk bewijst dat de verkooper hierbij instemt aan den kooper te verkoopen, en dat de kooper instemt van verkooper te koopen... » enz.;

Aangezien het niet mogelijk is op meer duidelijke wijze uit te drukken dat het de wil is van de contracterende partijen « VAST » te verkoopen en te koopen;

Wat betreft het recht en de macht van Willem Van Zonneveld om te verkoopen :

Aangezien de aanlegger gerechtigd was te gelooven dat de heer Willem Van Zonneveld, voorzien en gebruik makend van de formulieren van verkoopcontracten, — dan wanneer de firma ook beschikt over formulieren van bestelling-opname —, volmacht had om met hem te handelen;

Dat, overigens, geen oogenblik kan betwijfeld worden dat de zoon Van Zonneveld de firma op de hoogte gebracht heeft van den uitslag zijner onderhandelingen met den aanlegger;

Dat de firma dan ook gehouden was, in geval van niet-accoord, haar lasthebber, zonder verwijl, te desavoueren, ten einde den aanlegger in de gelegenheid te stellen zich elders te voorzien (Hof van Beroep Gent, 15 April 1919, Pas. 1919, II, 56; Luik, 30 Oct. 1907, Pas. 1908, III, 102 en 21 December 1917, ibid. 1918, III, 120);

Aangezien de verweerster het bewijs geleverd heeft dat zij, verre van haar lasthebber te verloochenen, integendeel, het order aanvaard had, namelijk toen ze, den 27 April 1935, meer dan vijf weken na het afsluiten van het contract, aan den aanlegger liet weten, namens de N. V. Bloembollen Kweekrij en Handel, voorheen Van Zonneveld & Co, dat, uit oorzaak van de devaluatie van de Belgische munt, zij de bestelling niet kon « HANDHAVEN »; dat men, inderdaad, niet kan « handhaven » of « in stand houden » hetgene wat niet bestaat;

Dat, aangenomen zelfs dat de overeenkomst van 13 Maart 1935 slechts een bestelling was — quod non — de verweerster toch niet ernstig kan beweren dat zij het recht had, weken lang, deze bestelling, naar willekeur, te aanvaarden of van de hand te wijzen;

Aangezien de verweerster, ten andere, nooit heeft beweerd dat de heer Willem Van Zonneveld zijn macht had overschreden; dat zij, evenmin, eenig bezwaar tegen het contract heeft aangevoerd, als b.v. dat de bestelde hoeveelheid bloembollen haar beschikbaarheden overtrof of dat de prijzen, door haar lasthebber aanvaard, niet renderend waren;

Dat, in werkelijkheid, de eenige verklaring van de door verweerster gepleegde contractbreuk moet gezocht worden in de devaluatie van den Belgischen frank;

Dat, immers, het contract van 13 Maart 1935, op den dag dat het werd afgesloten een voor de firma

Van Zonneveld voordeelige zaak was die, naderhand, ten gevolge van de ontwaarding der Belgische munt, wellicht, rampspoedig werd;

Dat, evenwel, de aanlegger de gevolgen niet kan dragen van een risico dat de verweerster vrijwillig voor eigen rekening nam;

Aangezien het vaststaat dat de verweerster wederrechtelijk geweigerd heeft de gekochte en verkochte bloembollen te leveren; dat zij, dienvolgens, tot schadevergoeding gehouden is;

Over het bedrag der schade :

Aangezien de aanlegger de schade berekent op grondslag van het strafbeding, in het contract van 13 Maart voorzien, en dat bepaalt dat elke te kort levering boven 10 % zou worden vergoed door aftrek van het dubbel der handelswaarde der niet geleverde goederen;

Aangezien de termen van het aangehaalde strafbeding bewijzen dat partijen een poenaliteit hebben voorzien voor het geval dat, bij de leveringen, van sommige hoeveelheden bloembollen, er te kortkomingen zouden zijn van meer dan 10 %; dat, nochtans, met zekerheid kan gezegd worden dat partijen niet op het oog hadden : de algeheele weigering van den verkooper het contract, zelfs voor een deel, uit te voeren;

Dat de stricte toepassing van het strafbeding in het onderhavig geval aanleiding zou geven tot een misbruik waartoe de rechter, billijkheidshalve, niet mag bijdragen;

Aangezien de verweerster gehouden is, ten titel van schadevergoeding, te betalen, het verschil tusschen den aankoop prijs van de bloembollen en den prijs dezer koopwaar den dag, waarop de leveringen moesten geschieden (Gent, 7 Dec. 1915, Pas. 1915-1916, II, 164; Brussel 1 Mei 1917, ibid. 1917, II, 202; Ber. Gent, 15 April 1919, Pas. 1919, II, 56);

Aangezien het noodig blijkt een deskundige te gelasten dit prijsverschil vast te stellen;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere of strijdige besluiten verwerpende, en akte verleend aan de verweerster dat, voor de bevoegdheid en den aanleg, zij den eisch, in elk zijner punten, op meer dan 100.000 frank schat, verklaart de overeenkomst van 13 Maart 1935 verboden ten nadeele van de verweerster en, alvorens verder te beslissen, benoemt in hoedanigheid van deskundige, den heer A. Eggermont, tuinbouwkundige, te Loochristi, met opdracht, nadat hij den bij de wet voorgeschreven eed zal hebben afgelegd, ten ware hij daarvan ontslagen werd door partijen, het verschil vast te stellen tusschen den aankoop prijs der bloembollen, voorwerp van het contract van 13 Maart 1935, en den prijs dezer zelfde bloembollensoorten, op de onderscheidene leveringsdatums; gelast den deskundige van zijn bevindingen een verslag op te stellen en ter griffie neder te leggen; om, daarna, door partijen te worden gepleit en de Rechtbank gevonnist als naar rechten;

Kosten voorbehouden;

Verwijst de zaak naar den algemeenen rol.

VLAAMSCH E JURISTEN

Abonneert U op het «Rechtskundig Weekblad»

VREDEGERECHT TE ST. KWINTENS-LENNIK

30 Januari 1936.

Vrederechter : heer M. Van Winckel.
Plei : Mrs Edg. Van Dessel en R. Verheyden.

VOORWAARDE TER ZUIVEREN WILLE OF LOU-
TER POTESTATIEVE VOORWAARDEN. — NIE-
TIGHEID. — VOORWAARDE TER EENVOUDI-
GEN WILLE OF POTESTATIEVE VOORWAARDE.
— UITWERKINGSMOGELIJKHEID.
SCHEIDSMUUR. — TWEE CM. RUIMTE TUS-
SCHEN MEER EN NABURIG ERF. — NOCH
BRUIKBARE NOCH WAARDEERBARE TUS-
SCHENRUIMTE. — GEBRUIK DOOR NABUUR. —
ART. 661 B. W. TOEPASSELIJK. — VOORAF-
GAANDE VERBINTENIS BETREFFENDE KOSTE-
LOOS GEBRUIK.

*Een voorwaarde ter zuiveren wille is aangetast door
nietigheid ; een voorwaarde ter eenvoudigen wille
kan haar volledige uitwerking hebben ;*

*Wanneer een scheidsmuur opgericht werd op een
afstand van 2 cm. der scheidslinie is de tussen-
ruimte onbruikbaar en onwaardeerbaar en blijft
art. 661, B. W., toepasselijk en dit met des te meer
reden indien vroeger bepaald werd bij overeen-
komst dat de muur gebouwd op de scheidslinie
kosteloos zal mogen gebruikt worden door den
nabuur.*

Van Lint en anderen t/ Wispenninckx.

Gezien art. 34 en 41 der wet op het gebruik der
talen in gerechtszaken;

Aangezien de eisch strekt tot het kosteloos gebruik
van den gevel van het gebouw opgericht door ver-
weerder;

Aangezien deze beweert:

1) Dat het hier eene vordering ad futuram geldt,
die niet ontvankelijk is;

2) Dat de overeenkomst opgenomen in de ver-
koopakte van notaris Van Eeckhoudt, in datum van
11 Februari 1926 een verbintenis ten laste van ver-
weerder uitmaakt met eene van den wil afhingende
voorwaarde die deze verbintenis aan nietigheid
onderwerpt;

3) Dat de muur opgericht zijnde op 2 cm. van de
scheidslinie der eigendommen, de gemeenschap er niet
mag van aangevraagd worden, om reden dat art. 661
van het B. W. voorschrijft dat de muur moet palen
aan den eigendom van aanleggers;

Aangezien geen enkel der ingeroepen middelen
gegrond voorkomt; inderdaad voor wat het eerste
betreft dient er opgemerkt te worden dat aanleggers
wezenlijk verlangen gebruik te maken van de gemeen-
schap des muurs om ertegen te bouwen maar dat ver-
weerder er zich stellig tegen verzet heeft;

Voor wat aangaat het tweede middel, vergeet ver-
weerder onderscheid te maken tusschen een verbinte-
nis onderworpen aan een voorwaarde ten zuiveren

wille en deze afhingende van een voorwaarde ter
eenvoudigen wille; welnu het eerste is slechts van
nietigheid aangetast, terwijl het tweede haar volledige
uitwerking kan bekomen (zie Colin et Capitant, Droit
civil français, vol. II, p. 159).

Ter zake gaat het er ongetwijfeld over eene ver-
bintenis van de tweede soort, bijgevolg kan haar ver-
plichtend karakter niet betwist worden.

Eindelijk nopens het tweede middel moet het vast-
gesteld worden, dat, indien een deel der fransche
rechtsleer o.a. Baudry-Lacantinerie, Planiol en zekere
fransche rechtspraak zooals het arrest van het Fran-
sche Verbrekingshof in datum 17 Maart 1891 (Dal.
Per. 1892-1-25) de thesis van verweerder steunen,
een ander deel fransche rechtsleer o.a. Pardessus,
Traité des servitudes, p. 98 n° 154, Demolombe t. VI,
Des servitudes, p. 133, Marcadé, art. 661, 2.1; Dalloz,
Repert. législ. voir : servitudes, 2.46 en ook een
ander deel fransche rechtspraak (zie Bourges 9 Dec.
1837, Caen 27-1-1860. - Dalloz, 1860-1-214) ver-
weerdens' zienswijze afkeuren.

Maar wat beslissend is, is voorzeker het feit dat
de algemeene Belgische rechtsleer zoowel als de
rechtspraak eensluidend zijn om verweerdens' stelsel
te verwerpen wanneer de afstand tusschen de eigen-
dommen onbeduidend en onbruikbaar is;

(Zie Hilbert, Traité Théorique et pratique de la
mitoyenneté, 1931, p. 138; Laurent T. VII, p. 586;
Pand. belg. V° mur mitoyen, tome 66, p. 675; Bos-
mans, Répert. de doctrine, de jurisprudence et de
législ. 1887 n° 2124;

Dendermonde, 12-4-1867, Cl. et Bj. VI, 433;

Antwerpen, 6-8-1868, id., XVIII, 60;

Gent, 8-5-1870, Pas. 1870, II, 358;

Verviers, 4-7-1884, Pas. 1885, III, 148;

Luik, 21-3-1911, Belg. jud. 1911, 695;

Dit alles wat voorgaat geeft stof bij een louter wet-
telijke regeling.

Edoch «in specie» is de toestand van verweerder
nog ongunstiger omdat hij in een verkoopakte de
stellige verbintenis aangegaan heeft van de aanleg-
gers kosteloos te laten genieten van de gemeenschap
van den muur op de scheidslinie te bouwen en het
zeer klaarblijkelijk voorkomt dat het met inzicht is
om de aanleggers van dit voorrecht te berooven, dat
hij den muur heeft opgericht op 2 cm. der scheidslinie
waar hij met het overschot van 2 cm. niet het minste
nut kan beoogen;

Om deze redenen :

Verklaren voor recht dat de aanleggers den gevel
van het gebouw van den verweerder kosteloos zullen
mogen gebruiken overeenkomstig de voorwaarden
van voormelde verkoopakte en dit zelfs zonder eenige
vergoeding te moeten betalen aan den verweerder
voor het aanwinnen van de 2 cm. grond, aangezien
dit deeltje grond noch voor verweerder, noch voor
aanleggers een waardeerbaar belang oplevert;

Veroordeelen den verweerder tot de blootgestelde
onkosten berekend op de som van 75 frank 75 cm.
daarin niet begrepen de kosten dezes en deze der
uitvoering van het tegenwoordig vonnis.

NOTA. — Over de potestatieve voorwaarde zie ook : Alb.
Kluyskens, Verbintenissen, N° 102.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

1e Kanton. — 29 Januari 1936.

Vrederechter : M. Raynaud.

Pleiters : Mrs J. Timmermans en M. De Meyer.

PERS. — KRITIEK OP HET WERK VAN EEN KUNSTENAAR. — ONONTVANKELIJKHEID VAN BESLISSENDEN EED OM GEGRONDHEID DER BELEEDIGENDE UITLATINGEN TE BEWIJZEN.

Iedereen heeft het recht om kritiek uit te oefenen op een kunstenaar, die publiek optreedt, doch het dient te geschieden in zulkdanige bewoordingen dat de besproken persoon niet aan de openbare minachting wordt blootgesteld, en dat de kritiek niet het inzicht klaarblijkelijk maakt om te beleedigen.

Het opleggen van den beslissenden eed, met het doel om de gegrondheid der beleedigingen aan te toonen, is onontvankelijk.

D. t/ V. d. B.

Aangezien de aanlegger vertoont dat in het te Antwerpen verschijnende weekblad «Journal d'Anvers» van 15 November 1935 op bladzijde 2 een mededeeling werd opgenomen, in verband met een opvoering in het Koninklijke Vlaamsche Opera, waarin de volgende uitlatingen voorkomen aan het adres van aanlegger : « Joignez à cela un piteux premier (?) chef d'orchestre, ex-instituteur (où du reste a-t-il fait ses études musicales et son apprentissage?) auquel l'éducation et le savoir-vivre font totalement défaut... ») Vertaling : (« Voeg daarbij een erbarmelijken eersten (?) kapelmeester, oud-onderwijzer, waar heeft hij overigens zijne muziekstudies gedaan en zijn vorming ontvangen, bij wien er een volslagen gebrek is aan opvoeding en welvoeglijkheid ») ; dat deze woorden geschreven werden met het doel aanlegger te treffen, zoowel in zijn stoffelijken welstand als in zijn persoonlijkheid en zij in de hoogste mate schadelijk, eerroovend en smadelijk zijn; dat deze beleedigende termen voorkomen in een schrijven, waarvan verweerder de openbaarmaking heeft gemachtigd in het blad «Journal d'Anvers»; Je vous autorise à faire publier cette lettre dans le prochain numéro du «Journal d'Anvers». Vertaling : Ik veroorloof U om dezen brief te doen verschijnen in het volgend nummer van «Journal d'Anvers»; dat deze mededeeling ondertekend is met de beginletters van zijn naam Ed. V. D. B. en de verweerder dus de volle verantwoordelijkheid van deze openbaarmaking draagt; dat, wegens de zedelijke schade hierdoor veroorzaakt aan verweerder deze een vergoeding opeischt van één frank, dat hij daarenboven gerechtigd is te eischen, dat het tusschen te komen vonnis zal openbaar gemaakt worden op kosten en ten laste van verweerder in het «Journal d'Anvers» alsook in twee andere weekbladen en drie dagbladen te Antwerpen verschijnende, naar keuze van aanlegger;

Aangezien de verweerder niet betwist dat hij de schrijver is van den brief verschenen in het weekblad «Journal d'Anvers» van 15 November 1935 op bladzijde 2 en waarin de bewoordingen voorkomen die

aanleiding gegeven hebben tot het voorhanden geding;

Aangezien de verweerder beweert dat het artikel noch eerroovend, noch smadelijk is; dat het ook niet als beleedigend kan aanzien worden of van aard schade te berokkenen aan eischer; dat een persoonlijke opvatting over andermans welvoeglijkheid en opvoeding zelfs in het publiek mag worden geuit, zonder daarom een strafbaar feit te worden; dat zoo de uiting niet als geoorloofd wordt bestempeld, men dan toch, om te weten, in hoeverre zij strafbaar zou zijn moet weten hoe verweerder er toe gekomen is die opvatting te uiten; dat bij niet ontvankelijkheid van bewijs door getuigen, de verweerder aan eischer den beslissenden eed opdraagt in de volgende bewoordingen : « Ik zweer dat het niet waar is dat ik mij op 18 April 1935 rond 7 uur 's avonds naar het privaat huis van den heer Ed. V. d. B. begeven heb, dat ik hem in zijn salon beschuldigd heb een artikel van «De Dag» geteekend te hebben waarin van mij sprake was en dat ik, op zijn ontkenning, hem zou uitgemeet hebben voor lafaard »;

Aangezien de eischer, te recht, doet gelden dat de gebezigde bewoordingen, zoowel in hun onderling verband, als afzonderlijk genomen beleedigend en smadelijk zijn voor aanlegger; dat de gebruikte term «piteux» geplaatst voor de officieele betiteling van aanlegger, dewelke echter gevolgd werd door een vraagteken (wat op zich zelf smadelijk is) een beleediging uitmaakt; dat tegenover het publiek aanlegger wordt voorgesteld als hebbende noch opvoeding, noch welvoeglijkheid; dat ook zulks voor hem beleedigend en schadelijk is; dat de verweerder zich niet beperkt tot een objectieve critiek, wat zijn recht zou geweest zijn, maar gebruik maakt van woorden, wendingen en vormen die het inzicht om te kwetsen en te schaden des te duidelijker doen uitkomen; dat iedereen het optreden mag beoordeelen van iemand die in en voor het publiek een functie vervult, maar dat die critiek zich dient bezig te houden met het geleverde artistiek werk, doch geenzins in zulke termen mag gesteld zijn dat de besproken persoon aan de openbare minachting wordt blootgesteld en evenmin in zulke termen en zulken vorm en met zulke teekens dat de bedoeling om te beleedigen klaarblijkelijk is; dat het verwijt betreffende de ontbrekende opvoeding en welvoeglijkheid een oordeel is over de private persoonlijkheid van aanlegger zelf die de verweerder niet gerechtigd is om publiek in een blad te niet gerechtigd is om publiek in een blad te schrijven, vooral niet als dit oordeel in onmiddellijk verband wordt gebracht met aanleggers ambtsverrichting als kapelmeester en de gewraakte termen onmiddellijk volgen op een vraag die, aldus beschouwd, tot doel heeft om aanlegger te meer in de ongunst van het publiek te brengen; dat de feiten die de verweerder beweert aanleiding gegeven te hebben tot zijn uitingen, niets te maken hebben met het geding van heden en hier alleen dient rekening gehouden te worden met de onbetamelijke publieke uitingen van verweerder aan het adres van eischer; dat verweerder niet gerechtigd is het bewijs te leveren van de feiten waarop hij doelt en dat de gerechtelijke eed, in de veronderstelling dat hij zelfs beslissend zou wezen, slechts een bewijsmiddel is voorzien door het Burgerlijk Wetboek; dat de eedsaflegging dus niet ontvankelijk is en niet ter zake dienende;

Aangezien, wat de schade betreft, niet kan ontkend worden dat de aanlegger geen materiele voldoening najaagt en d eprincipeele vergoeding van 1.— frank dient toegekend te worden ;

Aangezien, ook terecht, de aanlegger doet gelden dat hij zedelijke genoegdoening mag vorderen, en dat deze hem slechts kan verschaft worden door de bekendmaking van het te vellen vonnis, omdat uitingen die verspreid worden over kunstaangelegenheden of kunstenaars onmiddellijk grooten weerklank vinden in alle betreffende middens ;

Om deze redenen :

Wij, Jozef Raynaud, Vrederechter van het eerste kanton der stad Antwerpen, verleenen akte aan den verweerder dat hij verklaart het geding te beramen op meer dan 1000 frank om te voldoen aan de wet op de bevoegdheid ; verleenen akte aan den verweerder dat hij aan eischer den eed opdraagt in de volgende bewoordingen : « Ik zweer dat het niet waar is, dat ik mij op 18 April 1935, rond 7 uur 's avonds, naar het privaat huis van den heer V. d. B. begeven heb, dat ik hem in zijn salon beschuldigd heb een artikel van «De Dag» geteekend te hebben waarin van mij sprake was en dat ik op zijn ontkenning, hem zou uitgemaakt hebben voor «lafaard» ; verklaren de vraag ontvankelijk en gegrond ; zeggen onontvankelijk en niet ter zake dienende den door den verweerder aan eischer opgedragen eed ; zeggen voor recht dat de uitingen waarop het geding gegrond is en die verschenen in het «Journal d'Anvers» van 15 November 1935 ten opzichte van aanlegger schadelijk zijn, beledigend en smadelijk ; veroordeelen den verweerder om aan eischer te betalen, voor schadevergoeding de som van één frank ; machtigen den aanlegger dit vonnis openbaar te maken in het «Journal d'Anvers» en in een ander weekblad en in een dagblad te Antwerpen verschijnende, naar zijne keuze met beweegredenen en beschikkend gedeelte, voorafgegaan van de aanduiding der partijen zooals in dit vonnis, onder den titel van «Gerechterlijke herstelling» in vette letters op kosten van den verweerder, deze kosten terugvorderbaar zijnde op eenvoudig vertoon van het kwijtschrift der uitgevers of der drukkers der week- en dagbladen, alsook de voorlegging van het kwijtschrift van den beëdigden vertaler die gebeurlijk het vonnis zal te vertalen hebben voor bekendmaking in Franschtalige week- en dagbladen ; veroordeelen den verweerder tot de gerechtelijke intresten en tot de kosten van het geding, deze laatste berekend op 86 frank, inbegrepen de kosten op dit vonnis, insgelijks ten laste van verweerder.

BIBLIOGRAPHIE

PIERRE PAILLOT : La Représentation successorale dans les coutumes du Nord de la France. Contribution à l'étude du droit familial. — Parijs, 1935 (Bibliothèque de la Société d'histoire du droit des Pays Flamands, Picards et Wallons).

Het boek dat de heer P. Paillot geschreven heeft, is van belang onder oogpunt van de geschiedenis van het oud Vlaamsch Recht. Er werd weinig over gesproken in België. Jammer genoeg, schijnt men meer belang te stellen in het bestudeeren van ons oud Vlaamsch recht in de Fransche universiteiten, dan in de Belgische. Tal van proefschriften, uitgaande van leerlingen van de Universiteit te Ryssel, handelen over onderwerpen genomen uit

deze materie. Nochtans ons oud Vlaamsch Recht, een der meest ingewikkelde (want in Vlaanderen zien wij verschillende rechten opbloeien volgens de rassen en de streek) is een der meest interessante van uit sociaal, geschiedkundig en wetenschappelijk oogpunt. « Quoique cette province (Vlaanderen) soit de petite étendue, il n'y en a pourtant guère dans le royaume où il y ait une si grande multiplicité de lois. Non seulement chaque ville a sa coutume, mais la plupart des Bourgs et même plusieurs villages ont encore leur loi particulière » schreef Pollet in zijn boek « Arrêts du Parlement de Flandres ». Het is juist omdat het werk van den heer P. Paillot ons oud Vlaamsch Recht aanbelangt, dat wij het als een plicht geacht hebben er een zeer korte recensie van te maken voor de lezers van het Rechtskundig Weekblad. Wij zeggen een zeer korte recensie. Inderdaad, het is onmogelijk zulk een wetenschappelijk werk, waarvan de waarde in details en teksten ligt op een behoorlijke manier te resumeren.

Schrijver handelt eerst over privaet recht. Hij toont aan hoe het principieel van vertegenwoordiging in het privaet Recht binnengedrongen is. Dit principieel, gekend door het Romeinsch Recht, was onbekend van het costumier Recht, doch, ingevolge eene trage evolutie, werd het stilaan aangenomen. Het is meestal, wanneer men de costumen in de XVI^{de} eeuw gecodificeerd heeft, dat men bijna overal dit principieel, onder invloed der romanisten aangenomen heeft. De codificatie der costumen, werk van het centraal bestuur en der juristen beïnvloed door de romeinsche gedachten van eenheid heeft, meenen we, op rechtsgebied een einde gesteld aan de evolutie van het oud Vlaamsch recht, welke tot daartoe geëvolueerd had in het kader van de Vlaamsche omgeving en voortaan geen volksrecht meer was, doch wel een wetenschappelijk en theoretisch recht afgekondigd en beheerscht door het bestuur.

De deelen van zijn boek, waar hij over den oorsprong van de plaatsvervulling in het erfenisrecht spreekt, zijn zeer belangwekkend. Hij onderzoekt al de theoriën die daarover, door de Rechtschrijvers, uitgevonden werden, zooals het systeem van het bloed van Mayer (wer mein blut is auch mein Erbe) ; het drieleniensysteem van Wassenerschleben (das princip der succesionordnung) ; het systeem van de Parentelenordnung van von Amira en Fecker (Untersuchungen zur Erbenfolge des ostgermanische Rechtes) ; van Brunner (das anglo normanische Erbfolgesystem) ; van Flinxau (le système des parenteles comme mode de dévolution de la succession ab intestat) ; en van Champeaux (les parenteles en Bourgogne et dans l'ancienne France avant la loi de Nivôse, an II. en Jus languinis. Trois façons de compter la parenté au moyen-âge) en eindelijk het systeem van Meyers over de ontwikkeling en bestaan van een ligurisch Pre-Europeesch Recht. Misschien bestond er geen plaatsvervulling in de vroegere eeuwen omdat enkel degenen, die met den overledene leefden, afstammelingen of niet, per hoofd, welke weze hun graad van familie, erfgenen waren met uitsluiting van de kinderen die het familiehuis verlaten hadden. Het was een overblijfsel van het oude begrip van «stam» of van «gemeene eigendom». Later, wanneer enkel de kinderen als erfgenamen aanzien werden, heeft men geen melding meer gemaakt van de afstammelingen van de kinderen, overleden voor den de cuius. Het was onrechtvaardig en stilaan door private akkoorden of aangenomen juridische stelsels heeft men gepoogd in feite de representatie te doen aanvaarden totdat, zooals we het hooger zegden, de codificatie der costumen er een algemeenen regel van gemaakt heeft.

Men weet dat de representatie als algemeene regel aangenomen werd in de Fransche revolutionnaire wetgeving (wet van Nivose jaar II) dan, op aandringen van Merlin, beperkt werd in het Burgerlijk wetboek zooals het in het Romeinsch Recht bestond, en, in België na den oorlog, grootendeels uitgebreid. Dit begrip overigens is een der meer rechtvaardigste Rechtsconcepten.

Schrijver handelt natuurlijk meer over het Recht in Fransch Vlaanderen, doch wat hij over Fransch Vlaanderen schrijft, is dikwijls toepasselijk op Vlaamsch Vlaande-

ren, niettegenstaande het feit dat het recht van Fransch Vlaanderen zeer verschillend was van het recht van Vlaamsch Vlaanderen. Niettegenstaande de politieke eenheid die toen bestond tusschen de twee deelen van het graafschap, had men toch een begrip van dit verschil. Bij voorbeeld: sommige costumen, sprekende van de wet welke het huwelijksregiem beheerscht, zeggen dat al de goederen « *gelegen zoo verre als men de Vlaamsche taal spreekt* » onderworpen zullen zijn aan hetzelfde regiem.

Het boek van den heer Paillot toont aan dat de vertegenwoordiging welke dus aangenomen werd in het privaatrecht, nooit aangenomen werd voor de leenen, welke min of meer beheerscht waren door het publiek Recht. In het publiek recht (troonopvolging) werd ze enkel in rechte aangenomen sinds Keizer Karel, welke ze als regel heeft doen aanvaarden wegens dynastieke belangen in al de Nederlandsche provinciën door zijne « *Pragmatique* ». Voor dezen vorst was de tweede zoon erfgenaam van het graafschap, indien de oudste zoon overleden was, zelfs wanneer deze een zoon achtergelaten had. Doch men kon deze regel veranderen door akkoord tusschen partijen. Dit was het geval wanneer in 1222 graaf Robrecht van Bethune overleed, latende als erfgenamen zijn tweeden zoon Robrecht van Cassel en zijn kleinzoon Lodewijk van Crecy, zoon van zijn oudsten zoon overleden voor hem. De toestand welke oprees ter gelegenheid van deze erfenis en in gevolge de private akkoorden gesloten tusschen de erfgenamen voor en na de opening van de erfenis, en de processen welke behandeld werden naar aanleiding van deze zaak voor het Parlement te Parijs (want Vlaanderen was een leen gehouden van den Koning van Frankrijk) zijn breedvoerig uiteengezet in het werk van den heer Paillot en maken er van, onder oogpunt van de geschiedenis van het publiek recht van Vlaanderen een zeer belangwekkende lezing.

Het boek, waarvan we spreken, is dus, meenen we, een zeer interessante bijdrage tot de geschiedenis van ons oud Vlaamsche recht en mag aanbevolen worden voor zijn wetenschappelijk objectief karakter.

W. Van Hille.

Substituut-Prokureur des Koning te Antwerpen.

INGEZONDEN BIJDAGEN

Wegenisvraagstukken

Wanneer hebben de eigenaars der aan den openbaren weg palende gronden recht op schadevergoeding, indien hunne belangen gekrenkt worden door het uitvoeren van wegeniswerken?

Tegenover de openbare wegen zijn de aanpalende eigenaars onderworpen aan bepaalde verplichtingen; de belangrijkste hiervan is wel zeker het aanvragen der toelating tot bouwen en het aanvragen der rooilijn. Zij moeten zich verder houden aan het door de Gemeente goedgekeurd bestek, zij mogen de straat niet beschadigen het verkeer niet hinderen, enz. Doch, de openbare wegen, straten, steenwegen, enz. dienen niet enkel als verbindingsmiddelen; bovendien, bezorgen zij aan de aanpalende eigendommen aanzienlijke voordeelen: licht, uitweg, waterafloop, enz. De verplichtingen uit hoofde der wegenis aan gemelde eigenaars opgelegd vinden alzoo hun tegenhanger in de voordeelen hen bezorgd door de aanpaling zelf, voordeelen die onontbeerlijk zijn om het doelmatig gebruik van hun goed. Deze belangen vormen rechten — wegenisrechten genoemd — door eene rechtsvordering gesteund. (Cass. 8 Feb. 1936, P. 26, 1, 223).

Waarin vinden deze wegenisrechten hun oorsprong? Volgens de heden algemeen aanvaarde opvatting, vinden deze rechten hun oorsprong in de toelating tot bouwen door de Gemeente verleend. (Cass. 26 Jan. 1899, R. A. 99, bl. 214). Welk recht komt dan hier tot stand in den

hoofde van den burger, die deze toelating heeft gekregen? Hierover kan oneindig geredetwist worden: Men heeft beweerd hier te staan tegenover een quasi-contract; door het feit dat de Gemeente aan den eigenaar van het aan den openbaren weg palend erf de toelating tot bouwen verleent, zou zij zich insgelijks verbinden hem bepaalde hieruitvloeiende voordeelen te bezorgen. In geval deze voordeelen hem zouden ontnomen worden, zou men staan voor het verbreken van een contract en zou de contractuele verantwoordelijkheid van de Gemeente in 't gedrang komen. Deze interpretatie is verouderd en heden niet meer aanvaard om de eenvoudige reden dat tusschen de Gemeente, handelende als bestuurlijk orgaan, en een burger qualitate qua geen overeenkomst kan worden gesloten, die als voorwerp zou hebben de wegenis, deel van het onvervreemdbaar openbaar domein (Valerius. Concessions et Régies Communales; t. 2. bl. 141-142). Eene zaak staat vast: eenmaal de toelating tot bouwen verleend, mag de aanpalende eigenaar genieten van de voordeelen der aanpaling. Welk is dan de aard dezer rechten? Indien het onbetwistbaar schijnt dat deze rechten van burgerlijken aard zijn, is het nochtans niet gemakkelijk hun aard nauwkeurig te bepalen. Men kan ze niet beschouwen als zakelijke rechten; inderdaad, de wegenis, deel van het openbaar domein, staat buiten den handel « *ex commercio* »; aldus, kunnen zulkdanige rechten niet verworven worden. Dienvolgens, kunnen de wegenisrechten ook niet beschouwd worden als erfdienstbaarheden van uitzicht, waterafloop, uitweg of doorgang. (Wodon. Traité de la Possession. t. 2, n° 343). Men staat hier tegenover rechten « *sui generis* » en de Rechtsleer en de jongere Rechtspraak zijn tot het besluit gekomen dat deze rechten sui generis voortspuitende uit de aanpaling zelf met den openbaren weg en een maken met hem eigendomsrecht op het aanpalend goed. (Marcotty. Voirie Publique, n° 362; Vauthier. Droit Administratif, n° 271).

Indien er rechten bestaan in den hoofde der aanpalende eigenaars is het duidelijk dat de krenking hunner belangen aanleiding geeft tot schadevergoeding. Wanneer de Gemeente door wegeniswerken deze belangen schaadt, zal zij eene vergoeding evenredig aan de geleden schade verschuldigd zijn. Sedert de beruchte arresten van het Hof van Verbreking in dato van 5 November en 16 December 1921, zijn Staat, Provincie, Gemeente, alle openbare lichamen, verantwoordelijk zooals gewone burgers.

Doch, indien het beginsel der verantwoordelijkheid der Gemeente op voet van Art. 1382 B. W. B. vaststaat, is het moeilijker te bepalen wanneer er in specie werkelijk schade wordt veroorzaakt, wanneer de rechten worden gekrenkt.

Alvorens hierover verder uit te weiden, dient opgemerkt dat het feit dat de rechten der aanpalende eigenaars spruiten uit de toelating tot bouwen, twee belangrijke gevolgen met zich meebrengt.

1° De aanpalende eigenaar, die geen toelating heeft gevraagd of gebouwd heeft zonder de door de Gemeente gestelde voorwaarden na te leven, zal geen recht hebben op schadevergoeding, indien hij schade lijdt tengevolge van wegeniswerken. Zijne eerste plicht was de toelating aan te vragen; heeft hij dit niet gedaan, zijn de rechten en voordeelen hieraan gehecht hem niet toegekend en dienvolgens, kan hij wegens hunne krenking geene vergoeding ontvangen. (Marcotty. Voirie Publ. n° 363. Rechtspraak Luik, 21 Juni 1911, P. 13. 3. 17; Brugge, 3 Juli 1912. R. A. 13, bl. 238); 2° Als tweede gevolg wordt door de Rechtspraak aanvaard dat, indien het stukken bouwgrond geldt, waarop geene constructies zijn gevestigd, de eigenaar geene vergoeding kan vragen wegens uitvoeren van wegeniswerken. Dit is zeer goed te begrijpen. Daar zijn grond niet bebouwd is, heeft de eigenaar de toelating tot bouwen niet hoeven te vragen, aldus heeft hij geene wegenisrechten verworven. Deze twee belangrijke gevolgen kunnen beschouwd worden als redenen tot niet-ontvanke-

lijkheid eener gebeurlijke vordering. Om deze reden diende er over gesproken.

Opdat er nu schadevergoeding worde toegekend, moeten de werken door de Gemeente uitgevoerd, eene rechtstreeksche krenking uitmaken der rechten op den openbaren weg toegekend; uitweg, waterafloop, verlichting. (Cass. 17 Juni 1915, B. J. 1919. 1094. Valerius. Concessions et Regies Comm. t. 2. bl. 142). Het zou niet volstaan dat de veranderingen aan den straatbodem toegebracht aan de aanpalende eigenaars een eenvoudig ongemak veroorzaken — dit is een normaal gevolg van 't bestaan der straat waartegen de aanpalende eigenaar vrijwillig heeft gebouwd — of zich bepalen tot het beperken van voordeelen die niet onafscheidbaar zijn van het bestaan van den openbaren weg. Maar anderzijds, opdat eene vordering tot schadevergoeding gewettigd zou zijn, is het niet vereischt dat het gansche genot van het wegenisrecht ontnomen zou worden, b.v. dat het huis volstrekt ontoegankelijk zou zijn geworden of dat het licht geheel zou ontnomen. Het volstaat dat het genot der aan den weg rechtstreeks verbonden rechten verminderd zij. (Marcotty. Voirie Publ. n° 364. Vauthier. Dr. Adm. n° 272). Deze beginsels vastgelegd zal het gemakkelijk zijn te oordeelen of bepaalde wegeniswerken recht geven op schadevergoeding.

De eigenaar van het aan den openbaren weg palend erf zal onbetwistbaar recht hebben op schadevergoeding: wanneer tengevolge van wegeniswerken, aan den ingang van zijn huis eene dergelijke helling wordt gegeven dat het moeilijk is voor een gespan of voor een motorvoertuig in- en uit te gaan (Brussel, 30 Jan. 1909. R. A. 09. bl. 441); wanneer bij afschaffing van een deel van den openbaren weg zijn huis uitweg verliest of verschillende kamers van licht worden beroofd. (Gent, 6 Apr. 1911. P.P. 13. 893); wanneer door verhooging van straatpeil de regenwaters in het huis binnenstroomen; wanneer door het bouwen van eene gemeentelijke constructie, licht en lucht geheel of gedeeltelijk worden ontnomen. (Rechtb. Brussel, 20 Apr. 1895, R. A. 96. 127). Integendeel, zal de eigenaar van het aanpalend erf geen recht hebben op schadevergoeding: wanneer door het aanleggen eener nieuwe straat, door het aanleggen eener rechtstreeksche verbinding, in bepaalde straat minder verkeer geschiedt en een warenhuis hierdoor cliënteel verliest; wanneer het rijden van een in vergunning gegeven tramlijn, de toegang tot een huis gevaarlijker maakt. (Brussel, 7 Maart 1903, R. A. 1904, 155); wanneer lantaarns, boomen of waterplaatsen, voor het huis worden aangebracht; wanneer voor zijn deur tijdelijk werken worden uitgevoerd om openbare diensten als gasverlichting te verzekeren (Luik, 9 Jan. 1912, P.P. n° 1517). Dit zijn ongemakken en bezwaren die normaal gehecht zijn aan het bestaan van een openbaren weg, aan zijn normaal gebruik en de wegenisrechten van waterafloop, uitzicht of uitweg, niet rechtstreeks in het gedrang brengen. Hierom dan ook kan geene schadevergoeding worden toegekend.

A. SMETS (Leuven).

WETGEVING

WET van 7 April 1936 tot wijziging van de artikelen 286 en 287 van Titel VI, Boek I, van het Burgerlijk Wetboek.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1. Artikel 286 van het Burgerlijk Wetboek is door de volgende bepaling vervangen:

« Binnen veertien dagen na den dag waarop het jaar, te rekenen van de eerste verklaring, verlopen is, verschijnen

de echtgenooten te zamen en in persoon voor den voorzitter der rechtbank of voor den rechter die het ambt van voorzitter waarneemt; zij overhandigen hem de in behoorlijken vorm gestelde uitgiffen van de vier processen-verbaal houdende hun onderlinge toestemming, en van al de akten die er aan vastgehecht werden, en vorderen, ieder van hen afzonderlijk doch in tegenwoordigheid van elkander, van den magistraat dat hij de echtscheiding zou toestaan. »

Art. 2. Artikel 287 wordt gewijzigd als volgt:

« Nadat de rechter aan de echtgenooten zijne opmerkingen zal hebben gemaakt, zal hun, zoo zij volharden, akte van hun vordering worden verleend, en van de overlegging, door hen gedaan, van de bewijsstukken: de griffier der rechtbank zal proces-verbaal opmaken, hetwelk zal worden ondertekend zoo door partijen (ten ware deze verklaren niet te kunnen teekenen of daartoe niet in staat te zijn, in welk geval daarvan melding zal worden gemaakt) als door den rechter en den griffier. »

Art. 3. De tegenwoordige wet is toepasselijk op de hangende rechtsgedingen.

Gegeven te Brussel, den 7 April 1936.

WET van 11 April 1936 tot vaststelling van het getal parlementsleden en indeeling van de zetels op den voet van het bevolkingscijfer der algemeene volkstelling op 31 December 1930.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1. — Het getal volksvertegenwoordigers wordt op 202 en dat der rechtstreeks door het kiezerskorps verkozen senatoren op 101 bepaald.

Art. 2. — De bij de wet van 2 Mei 1912 behorende indeelingstabel der volksvertegenwoordigers en der senatoren wordt door volgende tabel vervangen:

INDEELINGSTABEL VAN DE VOLKSVERTEGENWOORDIGERS EN SENATOREN

Provincie Antwerpen.

29 volksvertegenwoordigers, 15 senatoren, 6 provincie-senatoren.

Arrondissement Antwerpen: 18 volksvertegenwoordigers, 9 senatoren.

Arrondissement Mechelen: 6 volksvertegenwoordigers.

Arrondissement Turnhout: 5 volksvertegenwoordigers.

Deze laatste twee arrondissementen verkiezen te zamen 6 senatoren.

Het hoofdbureel is te Mechelen gevestigd.

Provincie Brabant.

42 volksvertegenwoordigers, 21 senatoren, 8 provincie-senatoren.

Arrondissement Brussel: 30 volksvertegenwoordigers, 15 senatoren.

Arrondissement Leuven: 7 volksvertegenwoordigers, 4 senatoren.

Arrondissement Nijvel: 5 volksvertegenwoordigers, 2 senatoren.

Provincie West-Vlaanderen.

22 volksvertegenwoordigers, 11 senatoren, 4 provincie-senatoren.

Arrondissement Brugge: 4 volksvertegenwoordigers, 2 senatoren.

Arrondissement Veurne-Dixmuid-Oostende: 5 volksvertegenwoordigers, 2 senatoren.

Het hoofdbureel is te Veurne gevestigd.

Arrondissement Rouselare-Thielt: 4 volksvertegenwoordigers, 3 senatoren.

Het hoofdbureel is te Rouselare gevestigd.

Arrondissement Kortrijk : 6 volksvertegenwoordigers.
 Arrondissement Ieper : 3 volksvertegenwoordigers.
 Deze laatste twee arrondissementen verkiezen te zamen 4 senatoren.

Het hoofdbureel is te Kortrijk gevestigd.

Provincie Oost-Vlaanderen.

29 volksvertegenwoordigers, 14 senatoren, 6 provinciesenatoren.

Arrondissement Gent-Eecloo : 12 volksvertegenwoordigers, 6 senatoren.

Het hoofdbureel is te Gent gevestigd.

Arrondissement St-Niklaas : 4 volksvertegenwoordigers.

Arrondissement Dendermonde : 4 volksvertegenwoordigers.

Deze laatste twee arrondissementen verkiezen te zamen 4 senatoren.

Het hoofdbureel is te Dendermonde gevestigd.

Arrondissement Aalst : 6 volksvertegenwoordigers.

Arrondissement Audenaarde : 3 volksvertegenwoordigers.

Deze laatste twee arrondissementen verkiezen te zamen 4 senatoren.

Het hoofdbureel is te Audenaarde gevestigd.

Provincie Henegouwen.

32 volksvertegenwoordigers, 16 senatoren, 6 provinciesenatoren.

Arrondissement Bergen : 7 volksvertegenwoordigers.

Arrondissement Zinnik : 4 volksvertegenwoordigers.

Deze laatste twee arrondissementen verkiezen te zamen 6 senatoren.

Het hoofdbureel is te Bergen gevestigd.

Arrondissement Charleroi : 11 volksvertegenwoordigers.

Arrondissement Thuin : 4 volksvertegenwoordigers.

Deze laatste twee arrondissementen verkiezen te zamen 7 senatoren.

Het hoofdbureel is te Charleroi gevestigd.

Provincie Luik.

24 volksvertegenwoordigers, 12 senatoren, 5 provinciesenatoren.

Arrondissement Luik : 14 volksvertegenwoordigers, 7 senatoren.

Arrondissement Hoei-Borgworm : 4 volksvertegenwoordigers, 2 senatoren.

Het hoofdbureel is te Hoei gevestigd.

Arrondissement Verviers : 6 volksvertegenwoordigers, 3 senatoren.

Provincie Limburg.

9 volksvertegenwoordigers, 4 senatoren, 3 provinciesenatoren.

Arrondissement Hasselt : 4 volksvertegenwoordigers.

Arrondissement Tongeren-Maeseyck : 5 volksvertegenwoordigers.

Het hoofdbureel is te Tongeren gevestigd.

De arrondissementen Hasselt en Tongeren-Maeseyck verkiezen te zamen 4 senatoren.

Het hoofdbureel is te Hasselt gevestigd.

Provincie Luxemburg.

6 volksvertegenwoordigers, 3 senatoren, 3 provinciesenatoren.

Arrondissement Aarlen-Marche-Bastenaken : 3 volksvertegenwoordigers.

Het hoofdbureel is te Aarlen gevestigd.

Arrondissement Neufchâteau-Virton : 3 volksvertegenwoordigers.

Het hoofdbureel is te Neufchâteau gevestigd.

De arrondissementen Aarlen-Marche-Bastenaken en Neufchâteau-Virton verkiezen te zamen 3 senatoren.

Het hoofdbureel is te Aarlen gevestigd.

Provincie Namen.

9 volksvertegenwoordigers, 5 senatoren, 3 provinciesenatoren.

Arrondissement Namen : 5 volksvertegenwoordigers.

Arrondissement Dinant-Philippeville : 4 volksvertegenwoordigers.

Het hoofdbureel is te Dinant gevestigd.

De arrondissementen Namen en Dinant-Philippeville verkiezen te zamen 5 senatoren.

Het hoofdbureel is te Namen gevestigd.

Art. 3. — De wet wordt, wat het getal volksvertegenwoordigers en het getal senatoren betreft, toepasselijk gesteld te rekenen van de eerstkomende vernieuwing der Kamers.

Gegeven te Brussel, den 11^e April 1936.

WET van 11 April 1936 tot wijziging van de indeeling der provincieraadsleden.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. — De benedenaangegeven wijzigingen worden aan de volgende artikelen der provinciale wet toegebracht :

Art. 1bis. — Een tweede lid luidend als volgt, wordt aan dit artikel toegevoegd :

« Het aantal raadsleden der provincie Luik blijft evenwel op 86 vastgesteld zoolang het bevolkingscijfer dezer provincie meer dan 750.000 en minder dan 1.000.000 zielen bedraagt. »

Art. 2. — Dit artikel wordt door volgende bepalingen vervangen :

« De provinciale raad wordt rechtstreeks door de kiescolleges verkozen. De verkiezingen geschieden per districten, waarvan de grenzen dezelfde zijn als die der kieskantons, bedoeld bij artikel 88 van het Kieswetboek. Een district kan echter twee of verschillende kieskantons omvatten.

» Ieder district telt zooveel keeren een raadslid als de provinciale deeler in het cijfer zijner bevolking begrepen is ; deze deeler wordt bekomen door het cijfer van de provinciebevolking te deelen met het totaal der te begeben zetels ; de overblijvende zetels worden toegewezen aan de districten met 't grootste nog niet vertegenwoordigd bevolkingsexcedent.

» De groepeerings der kieskantons, de aanwijzing der districtshoofdplaatsen en het aantal der aan ieder district toegewezen raadsleden worden overeenkomstig de bij deze wet gaande tabel vastgesteld. De indeeling der raadsleden over de kiesdistricten wordt evenwel binnen twee jaar na iedere algemeene telling van 's Rijks bevolking bij koninklijk besluit herzien en met de bevolking in overeenstemming gebracht. »

Art. 2. — De tot de provinciale wet behorende tabel tot vaststelling van de groepeerings der kieskantons, de aanwijzing der districtshoofdplaatsen en het aantal der aan ieder district toegewezen raadsleden wordt door de bij dit besluit gaande tabel vervangen.

Art. 3. — In artikel 2 der wet tot inrichting van de provincieraadsverkiezingen vervallen de woorden « gevoegd bij de wet ».

Gegeven te Brussel, den 11^e April 1936.

BIJLAGE

Tabel gevoegd bij de provinciewet (art. 2). (« Staatsblad », 16 April 1936, blz. 2869).

WET van 13 April 1936 betreffende het opmaken der kiezerslijsten voor de provincieraadsverkiezingen.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Eenig artikel. — Nemen deel aan de verkiezingen voor de vernieuwing der provinciale raden in 1936 de personen die voldoen aan de vereischten tot het kiezerskorps voor de Wetgevende Kamers en ingeschreven zijn op de lijsten der algemeene kiezers welke op den dag dezer verkiezingen in werking zijn.

Gegeven te Brussel, den 13ⁿ April 1936.

WET van 13 April 1936 tot wijziging en aanvulling van het Kieswetboek en van de wet tot inrichting der provinciale verkiezingen.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt.

Artikel 1. — Het 1°, 3^e en 5^e lid van artikel 116 van het Kieswetboek worden door de volgende bepalingen vervangen :

Lid 1. « De voordracht moet door ten minste vijfhonderd kiezers ondertekend zijn, in 't arrondissement Brussel ; door ten minste vierhonderd kiezers, in de arrondissementen Antwerpen, Gent, Charleroi en Luik ; door ten minste tweehonderd kiezers, in de overige arrondissementen. »

Lid 3. « Zij vermeldt naam, voornamen, geboortedatum, beroep en woonplaats van de kandidaten en van de voordragende kiezers. »

Lid 5. « De voordrachtsakte der kandidaten voor den Senaat dient in tweevoud opgemaakt en een exemplaar er van moet aan den voorzitter van elk der hoofdbureelen van de kiesarrondissementen voor de Kamer worden afgegeven. Elk exemplaar moet ondertekend zijn door ten minste honderd Senaatskiezers, ingeschreven op de lijsten van eene der gemeenten behorende tot het kiesarrondissement voor de Kamer, waarin het exemplaar is neergelegd ; in het Senaatsarrondissement Charleroi-Thuin, moet elk exemplaar evenwel ondertekend zijn door ten minste vierhonderd kiezers, waarvan driehonderd behorend tot het arrondissement Charleroi en honderd tot het arrondissement Thuin. »

Art. 2. — Artikel 128 van het Kieswetboek wordt aangevuld als volgt :

« Welk ook het eerst opgemaakte biljet zij, de daarop toegekende volgnummers, met uitzondering van deze welke wegens de indentiteit der voordragende kiezers dienen aangegeven, mogen niet meer gegeven worden aan op het andere stembiljet voorkomende lijsten. Voor deze lijsten geschiedt de loting over de volgnummers welke onmiddellijk hooger zijn dan 't laatste op het eerste stembiljet gegeven nummer. »

Art. 3. — In de wet tot inrichting der provincieraadsverkiezingen wordt een artikel 14bis ingevoegd, luidend als volgt :

« Wanneer de provincieraadsverkiezingen binnen de dertig dagen volgende op de wetgevende verkiezingen gehouden worden, mogen de voorgedragen kandidaten eener lijst in de aanvaardingsverklaring hunner candidatuur vragen dat het volgnummer van de lijsten welke in het arrondissement voor de parlementsverkiezingen werden ingediend, aan hun lijst worde toegekend.

» Om ingewilligd te zijn, moet hun aanvraag de instemming hebben van al de candidaat-titelfoerders, zoo volksvertegenwoordigers als senatoren, voorkomende op de lijsten waarvan het nummer wordt aangevraagd. Deze instemming wordt gegeven in eene door deze kandidaten ondertekende verklaring en aan den voorzitter van het hoofdbureel, zetelende in de hoofdplaats van het kiesarrondissement voor de Kamer overgemaakt, den negentienden dag vóór dien der provinciale stemming, tusschen 14 en 15 uur.

» Aan den voorzitter van genoemd bureel wordt onmiddellijk, door de voorzitters der districtshoofdbureelen, ken-

nis gegeven van de aanvragen gedaan overeenkomstig lid 1 ; uiterlijk den achttienden dag maakt hij aan ieder van genoemde voorzitters de aanvragen betreffende zijn district en waaromtrent de bij lid 2 voorziene instemming is verkregen, bekend. Aan de lijsten waarvan de aanvraag op die wijze voor regelmatig werd erkend, wordt door het bureel het aangevraagde nummer toegekend.

» De bij artikel 14 voorziene loting wordt dan ook alleen gehouden voor de andere lijsten en wel over de volgnummers welke onmiddellijk hooger zijn dan het laatste nummer, dat voor het opmaken van het stembiljet der parlementsverkiezingen in het kiesarrondissement werd toegekend. »

Gegeven te Brussel, den 13ⁿ April 1936.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — N° 19. — 9 Mei 1936. — Professor Mr J. M. J. Schepper : Het gevaar voor de vrijheid van godsdienstige belijdenis te duchten van het in art. 156 N. I. Sw. omschreven «haatzaai»-delict. — Opmerkingen en mededeelingen. — Uit de literatuur. — Boekaankondigingen. — Tijdschriften. — Berichten.

— N° 20. — 16 Mei 1936. — Mr C. A. J. Hartzfeld : Over het belang der typenleer van Kretschmer en van Pfahler voor de Rechtswetenschap. — Opmerkingen en Mededeelingen. — Uit de literatuur. — Boekaankondigingen. — Tijdschriften. — Berichten.

DALLOZ. — RECUEIL HEBDOMADAIRE DE JURISPRUDENCE. — N° 17. — 7 Mei 1936. — Chronique : Les nouvelles procédures spéciales d'expropriation d'après les décrets des 8 août et 30 octobre 1935, par M. Michel Debré. — Rechtspraak.

— N° 18. — 14 Mei 1936. — Notes fiscales : La convention franco-américaine sur les doubles impositions. — Jurisprudence.

JOURNAL DES JUGES DE PAIX. — N° 4. — April 1936. — Quels sont les droits du fermier sur les plantations, constructions et ouvrages par lui effectués sur les fonds par lui loués, et quelle indemnité lui est due si, à la fin du bail, le propriétaire les retient ou simplement les conserve ? par Henri Grandjean. — Chronique des justices de paix — Rechtspraak.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — N° 3451. — 10 Mei 1936. — Quousque tandem... — Jurisprudence. — Décision signalée. — Association des juristes de langue française. — La chronique judiciaire. — Faillites.

— N° 3452. — 17 Mei 1936. — Hors du gâchis. — Jurisprudence. — Décision signalée. — La chronique judiciaire. — Faillites.

RECHTSGELEERD MAGAZIJN. — Afl. 1. — 1936. — Het rechtskarakter der reclame van den verkooper naar Nederlandsch recht, door Mr. J. E. Polak. — Simulatio. — Fraus legi facta. Een studie over interpretatie, door Mr H. J. Scheltema. — Boekbeschouwingen. — Opmerkingen en mededeelingen.

N. D. A. W. — Maandblad van den nationalen dienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid. — 1e jaargang. — N° 1. — 15 Mei 1936. — Onderrichtingen en documentatie. — Voorbericht. — Halfjaarlijksch verslag September 1935. — Februari 1936. — De seizoenbewegingen van de werkloosheid. — Statistische tabellen. — De inrichting van den dienst der compensatie van de arbeidsgracht. — Rechtspraak. — Omzendbrieven van den N. D. A. W.